

HRVATSKI PLANINAR

ISSN 0354-0650

GODIŠTE 109

ČASOPIS HRVATSKOGA
PLANINARSKOG SAVEZA
izlazi od 1898. godine

9

RUJAN
2017

HRVATSKI PLANINAR

ČASOPIS HRVATSKOGA PLANINARSKOG SAVEZA

»Hrvatski planinar« časopis je Hrvatskoga planinarskog saveza. Prvi je broj izšao 1. lipnja 1898. Od 1910. do 1913. tiskao se kao podlistak naziva »Planinarski list« u časopisu »Vijenac«. Od 1915. do 1921. i od 1945. do 1948. časopis nije izlazio, a od 1949. do 1991. godine izlazio je pod imenom »Naše planine«. Časopis izlazi u jedanaest brojeva godišnje (za srpanj i kolovoz kao dvobroj).

Nakladnik

Hrvatski
planinarski savez
Kozarčeva 22
10000 Zagreb
OIB 77156514497

Preplata i informacije

Ured Hrvatskoga
planinarskog saveza
tel. 01/48-23-624
tel./fax 01/48-24-142
e-mail: hps@hps.hr
<http://www.hps.hr>

Uredništvo

E-mail adresa
za zaprimanje članaka:
hrvatski.planinar@hps.hr

Tisk

Ekološki glasnik d.o.o.
Donja Lomnica

ISSN 0354-0650

Glavni i odgovorni urednik

Alan Caplar
Palмотићева 27, 10000 Zagreb
e-mail: caplar@hps.hr
tel.: 091/51-41-740

Urednički odbor

Darko Berljak
Vlado Božić
Goran Gabrić
Ivan Hapač
prof. dr. Darko Grundler
Faruk Islamović
Krunoslav Milas
Radovan Milčić
prof. dr. Željko Poljak
Robert Smolec
Damir Šantek
Klara Jasna Žagar

Lektura i korektura

Željko Poljak
Robert Smolec
Radovan Milčić
Goran Gabrić

Pretraživač i digitalni arhiv

Stari brojevi »Hrvatskog planinara« u PDF formatu te tržilica s bibliografijom časopisa dostupni su na internetskoj stranici časopisa te na DVD-u u izdanju HPS-a.

<http://www.hps.hr>

Suradnja u časopisu

Prilozi se mogu slati posredstvom elektroničke ili redovne pošte. Prednost imaju prilozi sa zanimljivim temama koji su popraćeni boljim izborom ilustracija. Slike se mogu slati u digitalnom formatu (elektroničkom poštom, na CD-u ili DVD-u, u originalnoj veličini (bez smanjivanja), ali ne unutar Word dokumenata). Uredništvo zadržava pravo kraćenja i uredničke obrade tekstova. Stavovi i mišljenja suradnika iznesena u časopisu nisu nužno stajališta Hrvatskoga planinarskog saveza i Uredničkog odbora.

Preplata

Godišnja preplata za Hrvatsku

iznosi **150 kuna**. Preplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskoga planinarskog saveza HR4123600001101495742, pri čemu na uplatnici ili u obrascu za plaćanje putem interneta, u rubrici »Poziv na broj«, treba biti upisan Vaš preplatnički broj.

Godišnja preplata za inozemstvo iznosi 35 eura, a uplaćuje se na račun BIC ZABA-HR2X 25731-3253236, uz poziv na preplatnički broj.

Cijena pojedinačnog primjerka je 15 kuna (+ poštara).

Vaš preplatnički broj otisnut je uz Vašu adresu, koja je nalijepljena na omotnici za slanje časopisa. Nakon uplate i evidentiranja u HPS-u, na naljepnici možete vidjeti naznaku o obavljenoj uplati.

Kako se preplatiti

Zainteresirani za preplatu na časopis trebaju se telefonom, elektroničkom poštom ili pismom javiti u Ured Hrvatskoga planinarskog saveza (hps@hps.hr, 01/48-23-624, 01/48-24-142). Godišnja preplata se odnosi na kalendarsku godinu, pa novi preplatnik nakon uplate dobiva sve brojeve tiskane u tekućoj godini. Preplata se automatski produžuje na sljedeću godinu, do opoziva. S prvim se brojem u novoj godini preplatnicima fizičkim osobama šalje uplatnica za preplatu, a preplatnicima pravnim osobama računi.

368 Nenadmašnih sedam dana na Velebitu

375 Naš Berni

379 Saga o poskoku

385 Planinarenje i penjanje u Visokim Tatrama

Sadržaj

Članci

- 368** **Nenadmašnih sedam dana na Velebitu**
Anita Kristian, Daniela Ćupić i Ivan Hapač
- 375** **Naš Berni**
Robert Smolec
- 379** **Saga o poskoku**
Marina Maslek
- 385** **Planinarenje i penjanje u Visokim Tatrama**
Stjepan Dubac
- 393** **Štafovka V**
Antonije Begić
- 396** **Ususret Kutjevačkoj planinarskoj obilaznici**
Nada Banović
- 399** **I rukama i nogama**
Željko Brdal
- 403** **Viševici pod bijele skute**
Laura Jurin
- 406** **Planinarske kuće:** Ponovno otvorena planinarska kuća Žbevnica
- 407** **Planinarski putovi:** Obnovljena staza Malenica pokraj Grdosela u Istri, Planinarska obilaznica »Abeceda hrvatskih vrhova«
- 409** **Nova izdanja:** Knjiga »Želim dotaknuti nebo« Mateja Perkova
- 410** **In memoriam:** Antun Filipčić - Filac

Tema broja

Planinarenje i penjanje u Visokim Tatrama

Naslovница

Lik planinara u Zermattu pod Matterhornom, foto: Alan Čaplar

- 411** **Vijesti:** Izabrano novo vodstvo Istarskoga planinarskog saveza, Slovenski i hrvatski planinari zajedno na Velebitu, Susret planinara željezničara na Pokljuki, Svečano na Visočici na Dan PD-a Željezničar iz Gospića, S planinarenja na regatu
- 416** **Kalendar akcija**

Nenadmašnih sedam dana na Velebitu

Dnevnik 6. Male planinarske škole na Velebitu

Anita Kristian, Zagreb, Daniela Čupić, Samobor i Ivan Hapač, Sveta Nedelja

Hrvatski planinarski savez već šest godina zaredom organizira Malu planinarsku školu za djecu dobi od 9 do 11 godina. Škola se organizira u planinarskoj kući Alan i na terenima oko nje.

Ove je godine u školi sudjelovao ukupno 31 polaznik iz 20 planinarskih društava iz svih krajeva Hrvatske. Škola je održana od 18. do 24. lipnja, a vodila ju je Daniela Čupić. U održavanju škole velik doprinos dali Ivan Hapač, Ivan Zorko, Maja Štefković, Anita Kristian, Jana Mijailović, Višnja Hapač i djelatnici Nacionalnog parka Sjeverni Velebit.

U svakodnevnim su aktivnostima okupljeni polaznici usvajali osnovna planinarska znanja i

vještine, uz mnogo igre i zabave. Organizirane su vježbe spašavanja i prve pomoći, rad s kompasom i kartom, penjačke vježbe, izgradnja improviziranog bivka te brojne druge zanimljive i poučne vježbe. Polaznici su upoznali planinarsku opremu, planinarske objekte i markirane planinarske puteve. U obnovljenim pastirskim stanovima na Alanu djeca su pogledala izložbu i na predavanju upoznala posebnosti Nacionalnog parka Sjeverni Velebit. Izvedeno je nekoliko uspona u okolini planinarske kuće Alan, a završni izlet bio je uspon na Veliki Kozjak. Posljednjeg su dana škole djeca s voditeljima posjetila jamu snježnicu na Mirevu. Svi su polaznici primili razne male darove, među kojima i atraktivni Dječji planinarski dnevnik. Škola je

Uz jamu snježnicu na Mirevu

provedena prema programu iz Pravilnika o maloj planinarskoj školi HPS-a.

U posljednjih je nekoliko godina rad s djecom i mladima u HPS-u znatno unaprijeden, a posebno veseli što sve veći broj planinarskih društava održava slične škole po modelu velebitske Male planinarske škole, i tako u svojim sredinama razvija planinarske skupine djece i mlađih. O povećanju zanimanja za takav oblik školovanja svjedoči i dosad najveći broj prijavljenih polaznika za školu na Alanu.

Tijekom škole redovito smo vodili dnevnik i u njemu bilježili svoje doživljaje. U tome su aktivno sudjelovali i polaznici i voditelji škole. U nastavku pročitajte kako nam je bilo.

18. lipnja

Škola je započela okupljanjem i upoznavanjem polaznika u nedjelju 18. lipnja na Velikom Alanu na sjevernom Velebitu. Svi smo se predstavili jedni drugima i međusobno upoznali, a voditeljica škole Daniela upoznala nas je s programom škole i kućnim redom. Bile su tu su i dvije planinarke

i učiteljice Maja i Anita te Ivo i Zoki, prekaljeni planinari i domaćini u planinarskoj kući Alan. Svi su oni za polaznike škole nekoliko mjeseci brižljivo pripremali brojne vježbe, predavanja i izlete. Odmah započinjemo s igrom – uz igru će nam sve biti lakše i zabavnije.

19. lipnja

Danas, 19. lipnja, prvi dan, proveden je radno u vrlo zanimljivim aktivnostima. Članovi HGSS Stanice Zadar održali su nam u prijepodnevnom programu predavanje s pokaznim vježbama kako pomoći unesrećenoj osobi u planini. Pomogao nam je i potražni pas. Upoznali smo način kako pas može pronaći traženu osobu na nepristupačnom terenu. Sami smo ponovili sve naučeno i vrlo smo zadivljeni kako članovi HGSS-a obavljaju spašavanja.

Učili smo i vezivati čvorove koji se koriste pri spašavanju, a ujedno i sami izvodili razne vježbe sa zamkama i užadi. U poslijepodnevnim smo satima otisli do stijene na obronku Buljme i svi, nakon upoznavanja s tehnikama penjanja, dobro osigurani ispenjali po dva ili tri osigurana smjera

u stjeni pod budnim okom iskusnih penjača i članova HGSS-a.

Dan je bio uzbudljiv, poučan, miran, bez bure i ugodan za boravak na Velebitu. Nakon dobre večere spremili smo se i uputili u svoje sobe na spavanje.

20. lipnja

Noćas smo tako slatko spavalii. Prethodno ispunjen dan, prepun dojmova, učinio je jutro trećeg dana vrlo tihim. Tek su se nakon doručka razbudili svi dječji glasići. Danas smo obišli pastirske stanove o kojima se skrbi Nacionalni park Sjeverni Velebit. Obnovljeni su kako bi posjetitelji učili o životu ljudi i životinja na Velebitu u prošlosti. Bilo je vrlo zanimljivo čuti priče o čobanima i ženi planinka. Bila je to posebna žena. Dok su se pastiri brinuli o ovcama, ona je pripremala jelo, čistila, odgajala djecu, a u slobodno vrijeme plela čarape za sve. Ljudi su tada živjeli s planinom. Mogli smo brzo uočiti da su ljudi u prošlosti u planine išli radi posla, a danas to čine radi osobnog užitka i odmora od svakodnevice.

ANITA KRSTIĆ

Upoznavanje osnovnih čvorova

ANITA KRSTIĆ

Učenje o planinarskoj i penjačkoj opremi

Prvo penjačko iskustvo u stjeni Buljme

Poslijepodne smo se uputili prema Alančiću. U hladovini bukve voditeljica Daniela ispričala nam je i pokazala što bi sve planinar trebao imati u ruksaku. Bila je to odlična priprema za sutrašnji izlet na Zečjak. Nakon toga učili smo o orijentaciji. Razgledali smo kartu sjevernog Velebita, pronašli put kojim smo hodali od planinarske kuće Alan do Alančića te vježbali orijentaciju s pomoću kompasa. Podijelili smo se u nekoliko skupina te određivali azimute i kontraazimute. Za kraj smo tražili voditeljicu Danielu, koja nas je nagradila bombonima. Dan smo završili pudingom od vanilije sa šlagom (!) i predivnim zalaskom sunca nad Kvarnerskim otocima. Jedva čekamo izazove sutrašnjeg dana. Ruksaci su već spremni!

21. lipnja

Ujutro nas je iznenadilo nekoliko kapi kiše. No, dan je bio lijep, sunčan i vruć. Veći dio dana proveli smo planinareći. Cilj su bili vrhovi Zečjak i Kita. Do Zečjaka smo hodali Premužićevom stazom, uz vidik na predivne otoke, koje smo znali sami imenovati. Na vrhu smo ručali fantastične sendviče iz ruksaka i nastavili planinariti prema Kiti. Do nje smo se prvi put ovaj tjedan susreli sa

stijenama pa smo na nekim mjestima za uspon koristili i ruke. Međutim, svi smo ih bez poteškoća svladali, a naši su vodiči bili ponosni. Po silasku do velebitske ceste dočekao nas je Zoki s iznenađenjem: jaffa keksima i sokom. Okrjepa u pravi trenutak!

Put do planinarske kuće Alan nastavili smo kroz ugodnu hladovinu Jamburaškog puta. Oduševila nas je Ivina priča o tome kako su ljudi iz Like preko Velebita volovima prevozili »jambure«, tj. jarbole, do mora i prodavali ih Mlečanima. U šumi se još uvijek naziru tragovi te ceste, no mogu je uočiti

Vježba prve pomoći i spašavanja

IVAN HAPAC

Na Premužićevoj stazi

samo iskusni poznavatelji Velebita poput našeg Ive. Kad bi uspješno obavili posao, ljudi bi napravili feštu jer je prijevoz jambura bio vrlo opasan posao. Poslijepodne smo proveli u igranju i još jače učvrstili svoje zajedništvo. Smijeha nije nedostajalo!

22. lipnja

Današnji je dan bio vrlo opuštajući, rekli bismo »laganini«. U planinarstvu je potrebno odrediti jedan takav dan kako bismo se dobro odmorili

i napunili baterije. Prijepodne smo proveli sa stručnom voditeljicom NP-a Sjeverni Velebit Svjetlanom Lupret-Obradović, koja nas je učila o posebnostima Velebita. Bila je ugodno iznenadeno koliko smo znali o Velebitu. Ostatak dana proveli smo u igranju oko doma, a vrhunac dana bilo je orientacijsko natjecanje. Ivo nam je dao dobre upute, a naših dodatnih pitanja nije nedostajalo jer se većina prvi put susrela s takvom vrstom izazova. Svi su se vratili živi i zdravi te s nestrupljenjem isčekujemo rezultate. Večeras ponovno spremamo ruksak jer sutra upoznajemo Veliki Kozjak i baš mu se radujemo. I da! Danas je za ručak bio grah. Pravi planinarski! I bio je odličan!

23. lipnja

Jutro pretposljednjeg dana bilo je vrlo sparno. Mislili smo da će padati kiša, no ništa od nje. Ruksake smo već spremili i znamo svoj današnji cilj. Ništa nas neće omesti. Krenuli smo oko 10 sati. Danas smo bili na posebnom ispitu. Vodila nas je voditeljica Anita, a voditeljica Daniela pratila je naš hod i ponašanje. Bila je to najdulja tura na Maloj planinarskoj školi. Polovicu puta hodali smo velebitskom cestom pa smo hod prikraćivali zabavnim igrama pogadanja riječi, a kako smo se za to morali koncentrirati, zaboravili smo koliko smo hodali. Prije skretanja s velebitske ceste na

ANITA KRISTIAN

Zabavna igra »Oslobodi čokoladu«

stazu za Veliki Kozjak napravili smo stanku za okrjepu. Provjerili smo gojzerice i nastavili. Na travnatom dijelu šume napravili smo stanku za još jednu priču o Velebitu. Danas je s nama bila Ljiljana Tonković, nadzornica NP-a Sjeverni Velebit. Govorila nam je o svome poslu te zašto je bitno čuvati Velebit. Otkrila nam je da je upravo Veliki Kozjak njezin najdraži velebitski vrh, iako nije u granicama Nacionalnog parka. Uspon na vrh bio je pravi planinarski pothvat. Stjenovit je pa smo ponovno za uspon koristili i ruke i noge. Svi smo bez poteškoća svladali uspon, a odmor na vrhu bio je prava uživancija. Ručali smo, snimili zajedničku fotografiju i krenuli natrag prema Velikom Alanu. Po silasku s vrha do velebitske ceste ponovno su nas dočekali keksi i ukusan sok. Znali smo da je to djelo našeg Zokija. Iako nije planinario s nama, bio je s nama, i to uvek u pravom trenutku. Povratak je bio dug i spor jer smo već bili jako umorni. No, bili smo zadovoljni jer smo uložili mnogo energije i ostvarili postavljeni cilj.

Večer je donijela nov izazov. Podijelili smo se u tri tima. Dobili smo nešto materijala (zamke,

šatorska krila) i zadatku: napraviti bivak. Svi su se timovi primili posla jer nismo imali mnogo vremena. Postavili smo temelje baš kad nas je voditeljica Daniela pozvala na večeru. Poslije večere još smo imali priliku nastaviti svoj rad, no ubrzo je pao mrak i morali smo prekinuti s poslom. Dečki su se dogovorili da će se ujutro ranije probuditi jer su do ocjenjivanja htjeli dovršiti svoj bivak baš onako kako su ga i zamislili.

Posluživanje večere

IVAN HAPAC

Bivak od granja koji su djeca sama sagradila

24. lipnja

Danas je posljednji dan Male planinarske škole na Velebitu. Dolaze nam roditelji, no mi još imamo posla. Treba dovršiti bivke. Dječaci su jutros ustali u 5:30 sati! Sami su organizirali budenje i prionuli poslu. Do doručka su

sve završili. Svi smo se divili njihovom trudu. I ostale su ekipe vrlo uspješno napravile svoje bivke. Nakon doručka pospremili smo i pomeli sobe jer pravilo nalaže da sve ostaviš onako kako si našao. To smo i poštivali.

Voditelji škole podijelili su nam diplome o uspješno završenoj Maloj planinarskoj školi. Najbolji u orijentacijskom trčanju dobili su dodatnu diplomu za postignut uspjeh. Svi smo bili nagrađeni Dječjim planinarskim dnevnikom i džepnim izdanjem planinarskog dnevnika u koje ćemo moći zapisivati svoje planinarske dogodovštine. Zoki nas je počastio lijepo ukrašenim kamenom koji će nas uvijek podsjećati na Malu planinarsku školu na Alanu. Za kraj smo se svi potpisali na veliki poster koji će do sljedećeg ljeta stajati na pročelju planinarske kuće Alan i svjedočiti o veseloj skupini malih planinara koji su proveli sedam nezaboravnih dana na Velebitu.

Bilo je to jedinstveno iskustvo. Susretat ćemo se na planinarskim stazama širom Hrvatske, a kao veliki planinari bit ćemo uvijek ispunjeni lijepim uspomenama na tih sedam velebitskih dana.

Polaznici Male planinarske škole na vrhu Velikoga Kozjaka

Naš Berni

Sjećanje na Bernarda Margitića (1956. – 2016.)

Robert Smolec, Zagreb

Mjeseci se nezaustavljivo nižu, redaju se izleti na kojima pogledom uzalud tražimo njegovu markantnu pojavu, a mjesto u društvenim prostorijama gdje je uvijek stajao – jer zbog obveza nikad nije imao vremena sjediti tijekom sastanka – zjapi prazno. Praznina nastala njegovim neočekivanim i preranim odlaskom nimalo se ne smanjuje.

I danas ga vrlo često spominjemo, pozivamo se na njegove riječi i zamisli, baš kao *nekad*, kad smo se toliko oslanjali na njegovu sveprisutnost i urođenu nesebičnost. A *nekad* nije bilo izleta a da tkogod nije zaustio: »Znaš ono kad smo s Bernijem bili...«, ili »Dogovaram se s Bernijem da odemo...«, ili »Rekao mi je Berni da se spremam...«

Na skupnim smo se izletima nas dvojica često običavali neprimjetno izdvojiti – najčešće malo

pobjeći ostalima – i u hodu, da drugi ne čuju, kovati planove te razrađivati razne aktivnosti i projekte – Berni uvijek ispred, a ja na korak-dva iza njega. Znali smo dugo tako hodati. Nevjerojatno je mnogo radio, stalno razmišljao i rado dijelio svoja promišljanja s drugima.

Spremati se i poći na izlet s njime značilo je da možete poslati »mozak na pašu« – mogli ste biti bezbrižni; preostalo je da razmislite samo još o tome koju čete vrstu sira staviti u sendvič i koju majicu ponijeti: bijelu, žutu ili njemu najdražu – crvenu. On je za nas mislio o svemu drugome. Uvijek je u glavi imao vrlo precizan plan puta, zemljovid s iscrtanim stazama, točne satnice, pa i »bonus varijante« – ako slučajno preostane vremena da se posjeti još što, podsjećao nas je koje dnevниke trebamo ponijeti, katkad znao bolje od nas samih

Bernard Margitić na Zgornjoj Vrbanovoj špici (2408 m)
11. kolovoza 2010.

DRAŽENKO FABRIJANIC

gdje smo već bili, a gdje nismo. Nije trebalo razmišljati o tome gdje ćemo spavati i ima li slobodnih mesta – sve je već bilo sređeno.

Neke epizode zajedničkoga planinarenja nikad neću zaboraviti.

Svi koji su u listopadu 2015. sudjelovali u pohodu riječkoga PD-a Duga na Risnjak u Gorskom kotaru sjetit će se da nam je dosadna kiša čitav dan kvarila ugodaj. Praćeni upornim romnjanjem kiše doputovali smo iz Zagreba u Crni Lug i tamo se pod kišobranima spremali za uspon na Risnjak. Navlačne »šuškave« hlače bile bi pun pogodak, govorio sam u sebi, kad bih ih barem imao. Odjednom glas: »Imam jedne navlačne za tebe. Hoćeš li svijetloplave ili crvene?« Berni mi čita misli i nudi baš ono što trebam, kao da je to nešto najnormalnije na svijetu. On je svoje već navukao, a još mogu birati i boju!? Izabrao sam svijetloplave, a Branimir je dobio crvene, ako se dobro sjećam. Kad ste čuli da je tko ponio troje navlačne hlače još kod kuće računajući da će dvoje posuditi prijateljima? I tako smo toga tmurnoga i mokrog dana sva trojica ostali suhih gaća i dobra raspoloženja.

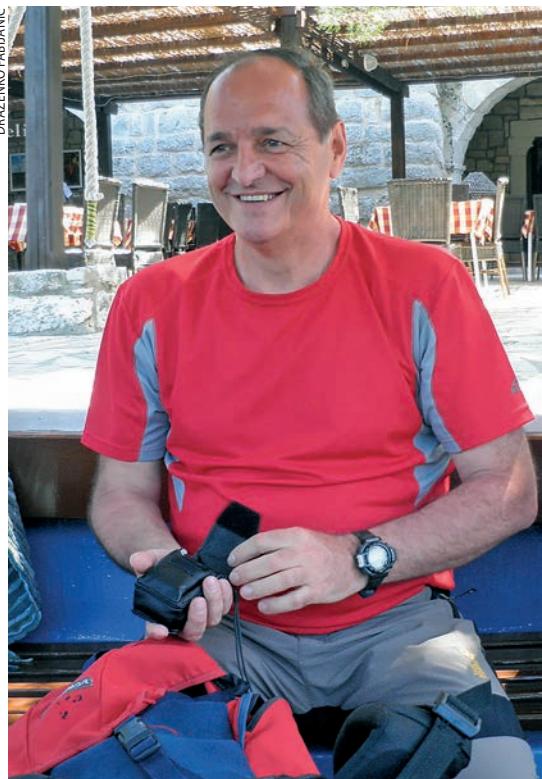
Davna godina, još je stajalo nekad popularno planinarsko sklonište na Velikom Lubenovcu. Ugodna velebitska večer uz poveću logorsku vatrnu polako je odmicala ustupajući mjesto noći. Žar debelogu panja postupno je tamnio, a ja još nisam postavio šator za svoju obitelj – nikad nisam bio odveć vičan tim građevinskim pothvatima, k tome još i noćnim. »Nemoj počinjati, pričekaj malo da složim susjedima, bum ti ga ja postavl, ja to jako volim raditi!« I tako je te večeri Berni postavio najmanje tri šatora.

Jutro u šatoru obično je s Bernardom izgledalo ovako: još drijemate uljuljkani u toploj vreći, a on razgrće vrata šatora i dok škiljite kako biste se zaštitali od sunca, on vam pruža kavu ili čaj netom maknut s kuhalja. Dok se šatorom širi magičan miris čudotvornog napitka i dok u brzini izvlačite ruke iz spavaće vreće kako biste preuzeli lončić, on vas upozorava: »Pazi, vruće je!« i dodaje: »Šećer ti je unutra.«

Neobično je volio šatore. Pošli smo autom u petak navečer. Očekivali su nas neki markacijski zadatci na Velebitu i Pagu. Ujutro ćemo na Veliko Rujno, a zatim na Bojin kuk. Gore sam trebao na stijeni napisati ime i visinu vrha – imam lijep rukopis, valjda zato... Još nije bila probijena cesta do Velikoga Rujna. U Dokozama mrkla noć, crna poput najcrnje tinte. Gdje da uopće postavimo šator? Ne vidi se ni prst pred nosom, ali znamo da je uokolo sve sama stijena i škrapa, nema ravne površine ni da bi se ovca stisnula, a gdje će šator s tri osobe. Auto sam na Bernijev prijedlog parkirao poprijeko, na samoj cesti, doslovno je zapriječio – izgledalo je kao »autobalvan revolucija« – a on je podigao šator iza auta, na golom asfaltu. Žuljalo me čitavu noć, a ujutro sam ustao ukočenih i natučenih zglobova. Moje najtvrdje spavanje u životu, pri čemu ne mislim na tvrd san.

No zato je već sljedeće bilo jedno od najljepših u »karijeri«. Pod okriljem mraka i s ugašenim svjetlima »prošvercali« smo se autom kroz park apartmanskog naselja Gajca na otoku Pagu, skrili ga iza paravana od trstike i u ljetnom buffetu, u predsezoni još neaktivnom, uredili svoj mali raj. Šator je niknuo na šljunčanoj plaži, a ujutro smo ne izlazeći iz njega samo ispružili bose noge iz vreća brčkajući ih u već topлом moru.

Portret prijatelja nipošto ne bi bio potpun kad ne bih spomenuo da je obožavao kartanje.

Na otočiću Svetoj Mariji na Mljetu

Bernard Margitić na Jôf di Miezegnotu (2087 m) 16. rujna 2012.

A bio je pravi velemajstor u belotu. Nezaboravne su njegove analize netom završenih partija: »Da si odigrao devetku trefa, ja bih znao da još imаш osmicu, onda bih ja odigrao herca, on bi sjekao adutom, vratio bi sedmicu trefa, a ti bi osmicom odnio štih. Imali bismo 82, a oni 80 i prošli bismo.« Toliko jednostavno! Pa kako to nisam pratio? Uvijek sam volio kartati u dobrim uvjetima, za pravim stolom, prekrivenim stolnjakom od namjenske zelene čohe. Berniju ništa od toga nije trebalo. Putujući prema Dalmaciji, skupili bismo se u kupeu vlaka, stisnuli koljenima nečiji ruksak pretvorivši ga u kartaški stol i prešli u neku drugu dimenziju stvarnosti.

Koliko li samo slika navire iz sjećanja kad pomislim na njega. Markiramo na Medvednici. U ruci mi je kist umočen u bijelu boju, spremam se na drvetu napraviti točku. Ali otpozadi se odjednom pruža njegova ruka s crvenom bojom. Doslovno preko moga ramena crta crveni kružić

ispred mojega nosa. »Ali Berni, molio sam te da ne stavљaš prvo crvene!!! Kako će sad unutra napraviti lijepu bijelu točku?« Često je bio prebrz za nas, pozitivno nestrljiv. Nismo mu mogli zamjeriti jer je svaku njegovu malu nepodopštini pratio razoružavajući smiješak, uz vragoljasti izraz očiju.

Pakleni je dan. U jednom smo se potezu u znoju lica svoga uzverali od ulaza u Veliku Paklenicu do Struga i preko Vaganskoga vrha nastavili prema Svetom brdu. »Dopusti mi da nabrzaka nešto pojedem«, zamolim ga u Čičinoj dolini prije završnog uspona. »Može, imaš tri minute.« (Njemu su dvije bile dovoljne za sendvičak.) Ne dopuštajući mu da me požuruje, mirno otvaram svoje šarene kutije s hranom, a on stoji pola metra od mene s velikim ruksakom na leđima i blagonaklonio mi odobrava 33,3 %-tni popust: »Ne moraš se žuriti. Evo, imaš četiri minute!«

Kad bismo god na izlet išli automobilom, uvijek se trudio popuniti sva mjesta. Zato u više od

ROBERT SMOLEC

Odlazak... Bernard Margitić u Krnici u kolovozu 2016.

dvadeset godina nas dvojica nikad nismo planinarili sami. I toga listopadskog dana 2016. bio nas je pun autobus. Svi »nabrijani« na Dinaru, samo bih ja htio na kijevski Kozjak jer stjecajem okolnosti još nisam bio na Batu. Berni je prije nepuna tri mjeseca vodio na Bat nekoliko ljudi, ali nije okljevao ni trenutka: »Ne dolazi u obzir da ideš sam. Idem s tobom!« Uživali smo u čarima rane jeseni te, kao i obično, u nedogled raspredali o budućnosti. Slikao me kako »guram« golemu kamenu gromadu, višestruko veću od mene – a onda kako je poput Titana »nosim na ledima«. Po tko zna koji put ponovili smo najpoznatiju planinarsku iluziju. Zabavljali smo se kao djeca. Podijelio je sa mnom i svoju sreću što će uskoro po drugi put postati djed. Sve je već bio u tančine isplanirao, uostalom, kao i uvijek.

Pitali smo se tek kako ćemo se, kad se spustimo u Kijevo, pridružiti ostalima u Glavašu. U Kijevu, naravno, malo nakon podneva nije bilo ni žive duše izvan kuća, vladala je posvemašnja pustoš, a

glavna cesta bila je prazna kao da Hrvatska upravo igra finalnu utakmicu svjetskoga nogometnog prvenstva. Vremena smo imali napretek pa nam se ni osam kilometara dosadnoga asfalta kroz jednoličan krajolik nije činilo bogznakakvom poteškoćom, ali ipak, lijepo bi bilo da tkogod nađe.

Nakon otrprilike jednoga kilometra, kad za ledima nestanu posljedne kijevske kuće, cestu za Glavaš siječe lokalna cestica.

»Što misliš, kolika je vjerojatnost da nas baš sad netko poveze?« upitam, tek tako da nešto kažem i malo nam podignem moral. »Satima nismo vidjeli automobil.«

»Nula cijelih nula nula posto.«

»Apsolutna nula!« složim se.

Tek što smo to izgovorili kadli se iz pravca Cicvarića stvori bijeli auto s andeoskim krilima na krovu. Tako nam se barem učinilo. Nas dvojica točno nasred križanja, a planinar Marko iz Solina, inače rodom iz kijevskoga kraja, prestiže nas i zaustavlja auto te bez pitanja tko smo i odakle smo otvara vrata nudeći da nas odveze u Glavaš. Ta tko bi ga imao srca odbiti! Samo minutu poslije bilo bi već prekasno jer bismo predaleko odmakli i Marko nas ne bi ni primijetio.

E, ali sad smo prerano stigli u Glavaš, tek su dva sata poslijepodne. Naši se još možda nisu ni počeli sruštati s Dinare, a mene svrbe gojzerice. »Idi ti njima ususret. Možeš ti to«, procjeni Berni znajući da me ionako ne bi mogao zadržati. Nošen njegovim poticajem i potporom otpraših punom parom prema »krovu domovine« ne sluteći da neumoljiva sudbina već kuca na Bernijeva vrata i da neće biti prilike za još jedno planinarsko druženje.

U četvrt vijeka bio je to naš *jedini* izlet udvoje – i posljednji uopće, ali poseban, drukčiji od sviju. Velik i primjeren osobni oproštaj od velikoga čovjeka i planinara. Uvijek spremnog dati dio sebe drugima, i to na tako prirodan i spontan način. Kakav je bio prema svojoj obitelji i kolegama na poslu, takav je bio i prema nama, drugim planinarama, neovisno o tome kojem društvu ili naciji pripadali. Nije znao za granice u davanju, bio je beskrajno pažljiv, pun skrbi za druge, razumio se u sve i ništa mu nije bilo teško.

Bio je i ostao *naš*, prijatelj *sviju* nas – jer je *on* tako želio i osjećao.

Naš Berni!

Saga o poskoku

Ili o nemoralnim hlačicama trail trkač(ic)a

Marina Maslek, Dubrovnik

Nedjelja je, početak lipnja. Bunovno poklapam budilicu u 5:15 ujutro. Već je vruće, iako se jedva razdanilo. Ustajem trljajući krmeljave oči i pospanu glavu. Mačke me pogledavaju zbumjeno trepući, a potom zjevnu, protegnu se i nastave spavati.

Velebitski ultramaraton održat će se za tri tjedna. Za mnom je gotovo pola godine predanoga i napornog treniranja, uključujući i najzahtjevniji trening od gotovo 70 kilometara. Ostale su samo završne pripreme. Pritom mislim na adaptaciju na šumu i meku podlogu, na koju u našem kršu nisam navikla, te na štapove koje prije nisam često koristila, kao na i planirani laganiji trening od malo kilometara, a mnogo visine. Nakon duljeg razmišljanja i konzultacija zaključila sam da mi se u plan treninga za taj vikend najbolje uklapaju usponi na Veliki Vilinac na Čvrsnici ili Lupoglav na

Prenju jer po terenu, visini (oko 2000 m) i dužini (oko 22 km) nude točno ono što mi za pripremu treba. Ipak, tamo se ne bih usudila uputiti sama pa sam se s iskusnim trkačem i vodičem Lazarom dogovorila da odemo na Lupoglav. Izbor je pao na Lupoglav najviše zato što smo na Čvrsnici već trenirali, a na Lupoglavu nikada nisam bila, pa da vidim i upoznam i taj vrh.

Nakon pripremanja doručka (prvog, drugog i trećeg), opreme, hrane i vode krenuli smo prema Prenju malo prije no što se pokazalo sunce, dok su se na ulici mogle sresti tek bakice koje su isle na prvu jutarnju misu.

Za malo više od tri sata drmusanja sporednim cestama stižemo do podnožja staze u Mostarskoj Bijeloj. Mažem se kremom za sunčanje po licu, vratu, ušima, rukama i nogama. Nemamo nigdje mogućnost nadopuniti zalihe vode pa mi je glavna

NEDIM TURTKOVIC

briga hoće li mi po toj žezi biti dovoljne dvije litre vode i jedna litra elektrolita. Nadam se da će me majica i kapa s UV-zaštitom u kombinaciji s kratkim trkačkim hlačama sačuvati od pretjeranog znojenja te da će mi u njima biti dovoljno svježe. Uključujemo satove i za zagrijavanje počinjemo lagano trčati makadamom. Susrećemo dvoje planinara, koji nam kažu da će nam do vrha trebati sedam sati. Ha! Sedam sati?! Ne mogu klasični planinari shvatiti trkačke pojmove vremena i udaljenosti. Mi smo gore i natrag za pet sati! U najgorem slučaju za šest, budemo li zabušavali!

Skrećemo na pješačku stazu, koja je na početku prilično zarasla. Štapovi mi smetaju jer zapinju za raslinje uza stazu pa ih više koristim za razgrtanje drače, grana i raslinja ispred sebe nego kao oslonac. Nebrojene sitne ogrebotine po nogama počinju me jako nervirati. Bilo bi mi mnogo ugodnije u laganim, dugim lasteksicama, ali tako bih se mnogo više znojila na toj vrućini. Stisnem zube i trčim dalje, iako jedva vidim kuda staza vodi, a i to samo zato što pratim Lazara. On me uvjerava da je raslinje tako loše samo ispočetka i da će se staza u šumi otvoriti, a pogotovo u višim dijelovima kad izidemo iz nje. I stvarno: kad smo izbili u šumu staza je postala šira, strma i prekrivena debelim slojem otpalog lišća na podlozi od meke, vlažne, crne zemlje.

Grabimo uzbrdo sa štapovima uz ugodan prosjek od 155 otkucaja srca u minuti, mjestimice preskačući ili gazeći srušene bukve. Nakon sat i pol uspona zalazimo u opožarenou područje. Staza je ponovno jako zarasla, jedva je pronalazim obilazeći srušena, izgorjela stabla. Tlo je razrovano do samoga kamena i obrasio visokom travom. Tu nailazimo na razmjerno svjež medvjedi izmet, baš posred staze. Razgovaramo o tome da odustanemo i vratimo se, ali se ipak nadamo da se medo sakrio od žege i povukao u hladovinu te da ga nećemo sresti. Oboma nam je žao odustati i vratiti se doma nakon toliko truda, puta i vremena a da nismo odradili trening. Nastavljamo i ponovno zalazimo u neizgorjeli dio šume.

Nakon nepuna dva sata staza me vodi pored stabla s izlizanom, starom markacijom do gomile trulih grana srušene bukve. Grane su obrasle u nisko, širokolisno raslinje. Ne vidim gdje se staza nastavlja pa se uputim dva koraka naprijed da izvidim ispred sebe. Trule grane pucaju i blago propadaju

pod mojo težinom. Lazar je tek nekoliko koraka iza mene. Kaže mi da staza skreće udesno, a ne onamo kamo sam ja krenula. Okrenem se na mjestu i zamolim ga neka se odmakne nekoliko koraka da se mogu vratiti istim stopama do njega. Nimalo mi se ne svida što mi trula bukva puca pod nogama i štapovima bezuspješno razgrćem široke listove raslinja kako bih vidjela kamo stupam. Opipavam nogom je li podloga stabilna da bih načinila korak i prenijela težinu tijela. Osjetim pod stopalom nešto mekano, a onda ubod na prednjoj strani gležnja. Pomislim da sam zapela za kakvu trnovitu granu, ali onda začujem zlosretno siktanje pod nogama. Između širokog lišća ugledam kako se prelijevaju rombovi gmižućeg poskoka.

»Poskok! Laki, ugrizao me poskok!« Nevjericu vrlo brzo zamjenjuje ozbiljna zabrinutost. »Što sad?!« Nadamo se da poskok nije ubrizgao otrov. Ali, vrlo brzo, noga mi počinje otjecati uz jak osjećaj žarenja i brideću bol pa više nema sumnje da je ugriz bio otrovan.

Nakon nepunih pet sati boli, drhtavice, vrtoglavice, hladnoće, preznojavanja, mučnine, nemoći, nelagode i čekanja, zahvaljujući Lazarovoj pribranosti te angažmanu gorske službe spašavanja i oružanih snaga BiH, prebačena sam helikopterom u mostarsku bolnicu »Dr. Safet Mujić«.

Nakon injekcije serum-a doktor mi kaže kako je čudo što sam uopće živa i da je oporavak od ugriza rizičan i dugotrajan. Otvor je razgradio tkivo noge, mišić i krvne žile iz kojih se mnogo krvi izlilo u tkivo. Ipak, trajnih posljedica ne bi trebalo biti. Noga mi je natečena do slonovskih razmjera, a bol je stalna. Sve što sam napornim treningom mjesecima razvijala sada je uništeno, a prijete mi i tromboza i komplikacije. Kapci su mi otečeni te ih mogu podignuti samo prstima, a i tada sve vidim dvostruko i vrti mi se. Ne mogu ustati ni da bih otišla na zahod. Trčanje ne dolazi u obzir dva-tri mjeseca.

Na trenutke se potajno nadam da ću se ipak probuditi iz te noćne more. Pokušavam shvatiti što se uopće dogodilo i nekako sabrati dojmove, misli i osjećaje.

Mobil tel zvoni i vibrira bez prestanka. Uz brojne pozdrave, potporu i želje za brz oporavak, dobivam i neke bitno drugačije poruke koje se, uz manje varijacije, ponavljaju i mogu svrstati u dvije skupine.

Prva nije osobito suptilna, slijede zapravo prilično logične reakcije: »Imala si sreće«, »Čudo je da si živa« i »Budi zahvalna što je sve dobro prošlo«, a nakon toga: »Sad ćeš se konačno ostaviti toga trčanja«, »Nema tebi više u brdo«, »Uhvati se sad nečega pametnijega«, »Sad ćeš si pronaći neki bolji hobi« i na kraju: »Nećeš valjda opet trčati poslije ovoga!« Tvrda i hladna samouverenost u punu ispravnost stava da svakako moram prestati s planinskim trčanjem ledi niz kičmu i udove više od poskokova otrova. Sviće mi pomalo u čemu je stvar. Nastaviti s trčanjem po planinama i nakon ugriza poskoka za mnoge ljude znači huljenje dragog Boga koji me čudom spasio i pljuvanje na život koji mi je sačuvan. Za njih nema nikakve sumnje da je Bog svoju volju jasno i glasno izrazio u oličenju poskoka, a ona glasi: »Živjet ćeš, ali trčanje po brdima nije za tebe.« Tvrdoglavu ići protiv toga jednostavno je neprihvatljivo. U najboljem bi slučaju trebalo platiti oružanim snagama BiH gorivo koje su potrošile za helikoptersko spašavanje života koji ja tako bezobzirno opet tratim.

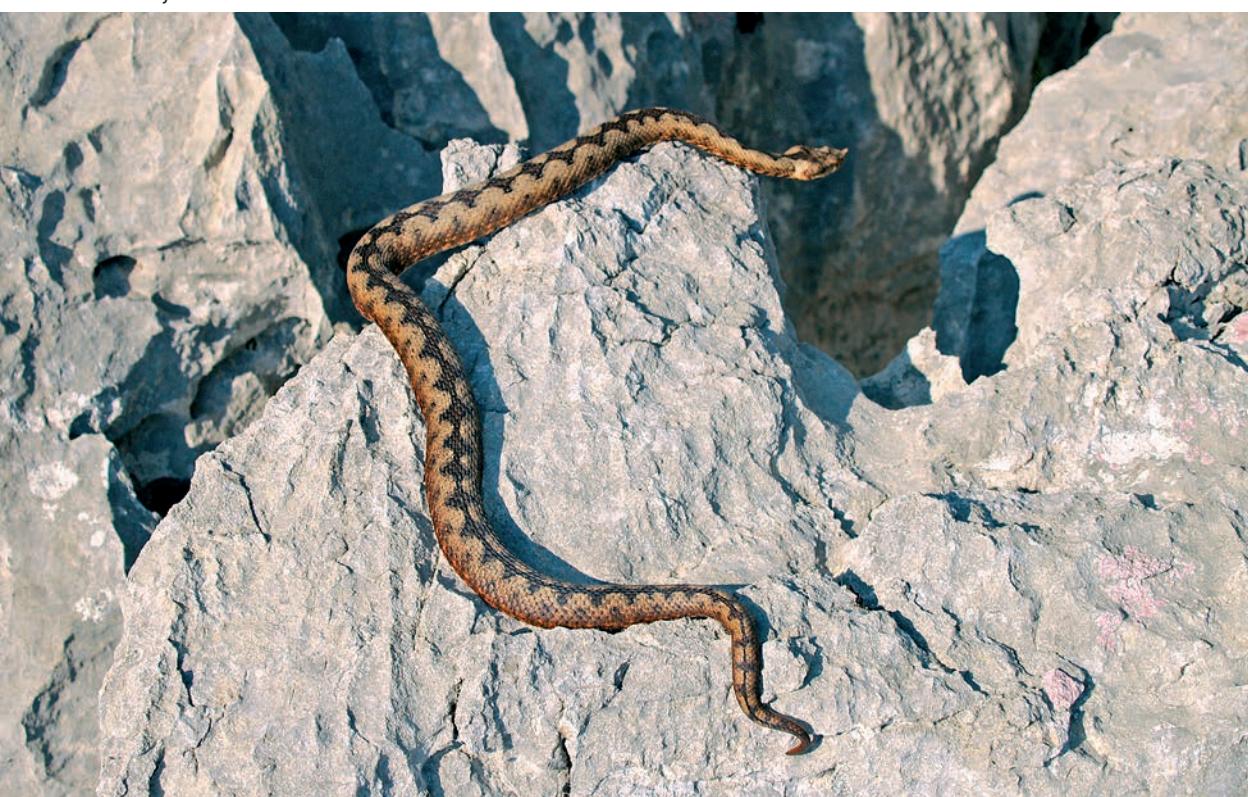
Poskok na stijeni

Ipak, ne umišljaj si da mogu tako lako i pouzdano tumačiti Božju volju. Ne planiram se do kraja svog života samokažnjavati odricanjem od svojih želja i životne radoći, vukući osjećaj krivnje samo zato što sam živa i preživjela. Bez obzira na to, srcu mi prilično teško pada spoznaja da moj životni izbor načina provođenja slobodnog vremena može izazvati toliku osudu i otpor.

Sad kad sam zaključila da neću odustati od trčanja, dolazimo do druge vrste poruka koje dobivam. One su mi dale mnogo više razloga za razmišljanje. »Ovo ti je životna škola«, »Sad ćeš se opametiti«, »Sad znaš bolje« i »Drugi put ćeš više paziti.«

To bi, za početak, podrazumijevalo da dosad nisam bila dovoljno pametna ni oprezna i da sam time ili sama skrivila ili barem znatno pridonijela onome što mi se dogodilo. Je li to uistinu točno? Jesam li stvarno nešto (i što to) pogrešno napravila i što bih ubuduće trebala raditi drugačije?

1. Bila sam u tenisicama i kratkim hlačama. Ako je zaključiti po facebook komentarima, ići u planinu u kratkim hlačama i tenisicama umjesto

Čekanje transporta

u gojzericama, dugim hlačama i gamašama jednostavno je izazivanje zmiјe na ugriz. Pravo mi i budi što me je ugrizao tako neodgovornu. Ne trkačima ne pada na pamet da se u gojzericama ne može trčati te da duge hlače na takvoj žezni znače mnogo više znojenja, što znači i više vode, koju ne mogu ponijeti sa sobom, što znači da ne mogu odraditi trening.

S druge strane, shvaćam koliko je utješno gajiti vjerovanje da ti gojzerice i duge hlače pružaju imunitet od zmijskih ugriza. Ali, ta je utjeha lažna. Poskok me je ugrizao i kroz tenisicu i kroz kompresijsku čarapu, zbog čega mi je vjerojatno ubrizgao mnogo manje otrova nego da je ugriz bio izravan – ali otrov je ipak ubrizgan. Ni gojzerice niti duge hlače ne znače da ste sigurni od ugriza. Mnogi zmijski ugrizi za koje sam čula bili su u ruku, tj. šaku, kad bi ljudi posegnuli za nečim ili se na što oslonili ili rukom uhvatili.

Trkači su ipak posebno izloženi jer pri trčanju gojzerice ne dolaze u obzir pa je o tom obliku zaštite suvišno raspravljati. Također, duge hlače za trkače u pravilu znače vrlo tanke i uske sportske hlače koje se kidaju i na malo oštrijoj grani pa praktički ne pružaju nikakvu zaštitu od ugriza. Grublji i krući materijali trkačima nisu opcija jer prouzrokuju veliko trenje o kožu i onemogućavaju ili otežavaju kretanje.

U zaštiti tek donekle mogu pomoći čvrste kompresijske dokoljenice gustoga tkanja, ako ih trkač podnosi i ima naviku nositi. Ja od njih dobivam grčeve i bolove. Podnosim jedino vrlo labave

dokoljenice laganog tkanja, koje opet ne pružaju gotovo nikakvu zaštitu od ugriza.

Bez obzira na moguću zaštitnu opremu, uvijek morate imati na umu da vas od ugriza ništa ne može zaštiti. Sve o čemu govorim može pridonijeti ublažavanju posljedica ugriza, tako da zmija ubrizga manje otrova, ali ništa vam ne jamči da ste sigurni od ugriza.

2. Nisam gledala kamo gazim ili, točnije, stala sam nogom ondje gdje se nije vidjelo kamo stajem. Priznajem, to je pogreška koju sam i sama sebi isti trenutak predbacila. Ali, kad bolje razmislim, sjetim se svih svojih koraka toga dana u visokoj travi i svih desetaka tisuća koraka kroz travu i raslinje posljednjih tjedana otkad je vegetacija počela. Na kilometrima dugo uređenoj šetnici stare pruge Ćira, koja se u Konavlima reklamira kao turistička atrakcija za šetače i bicikliste, cijelom je dužinom izrasla trava i djetelina visine do pola lista, a ja sam je posljednji tjedan pretrčala nekoliko puta. Sa svakim sam korakom na toj pruzi jednakom mogla pogoditi poskoka jer je bilo praktički nemoguće vidjeti gdje će stati. Ipak ga tamo nisam susrela pa sam zato sve te možda opasne korake zaboravila istog trenutka pošto sam ih napravila. A svaki je od njih jednakom tako mogao biti koban. Fizički nije moguće trčati po travom i raslinjem obraslim stazama i paziti na svaki pojedini korak, a ljeti je velika većina staza više ili manje zarasla. Jednostavne i same po sebi razumljive upute »gleđaj gdje će stati« u praksi se nisu tako lako pridržavati.

3. Trenirala sam na neuređenoj stazi. To je svakako točno, bez ikakvoga »ali«. Iskreno, dođe

Ukrčavanje u helikopter

mi da zaplačem kad gledam videosnimke slovenskih, austrijskih, talijanskih i francuskih trail-trkača koji trče po uglačanim, ugaženim, sredenim stazama pored počešljane travice i ledenjačkih jezera. Odmah se sjetim da živim na krševitom Balkanu gdje i mnogo važnije stvari od planinarskih staza nisu ni približno tako dobro uređene.

Izbor staze je, po mojem iskustvu, za trkača ključan element kontrole rizika. Istina je da smo se na Prenju neugodno iznenadili vrlo lošim stanjem staze i da sam više puta pomislila da se okrenem i odustanem. Ali, odustati je prilično teško pošto smo se već vozili satima i planirali taj trening cijeli tjedan, a za neku drugu opciju bilo je već prekasno.

Svakako vodite računa o tome da je bolje izgubiti jedan (pa makar i jako važan) trening nego cijelu sezonom ili – sačuvaj Bože – život. Shvaćam koliko nama trkačima treninzi i plan treninga mogu biti važni, pogotovo kad se pripremamo za neku utrku koja nam mnogo znači. U tim je okolnostima lako zaboraviti oprez i pokušati proći glavom kroz zid forsirajući trening pod svaku cijenu, bez obzira na rizike (ponajprije rizik od ozljede). Planirajući treninge u planini ne smijemo zaboraviti da su i divlje životinje opasnost s kojom moramo računati, a tu su zmije otrovnice posebno opasne. Važno je biti prilagodljiv pa i odustati od treninga na stazi koja je zarasla, slabo održavana i u lošem stanju ili ako postoje drugi znakovi opasnosti.

Primjena toga savjeta može nas kako razočarati i ograničiti u izboru staze za treniranje u ljetnim mjesecima jer je pitanje koliko ljeti imamo na izbor dobro održavanih staza. Iako ni dobro poznata staza nikome ne jamči sigurnost, mislim da je bolje trčati poznatim i razmjerno uređenim stazama nego krenuti na nepoznate i loše održavane staze pa zaglibiti negdje gdje će GSS-u trebati sati i sati da dođu do vas.

4. Nosit serum sa sobom. Čula sam da se u BiH podigla poprilična bura oko seruma nakon ovog ugriza jer se pokazalo da ga u nekim javnim bolnicama uopće nema. Može ga se kupiti u ljekarnama, za popriličnu cijenu, pa su neki ljudi razmišljali o tome da ga kupe i nose sa sobom u planinu kako bi bili sigurni. U Hrvatskoj samo liječnik smije dati protuotrov, a meni ga nisu htjeli dati bez testa na alergiju ni kad sam bila u vrlo teškom stanju. Ponekad serum može biti štetniji

od samog otrova, tako da to nije nešto čime bih se trebalo igrati. Nosit serum sa sobom također nije rješenje zato što se mora čuvati na temperaturi od 4 °C, što znači da biste trebali svuda ići s ručnim hladnjakom.

Na koncu, što sam zaključila analizirajući svoje iskustvo i što bih preporučila kolegama i prijateljima trail trkačima?

Vrućine, dehidracija i ozljede nisu jedina opasnost koja nam na treninzima prijeti. Divlje životinje, a posebno zmije otrovnice, realna su opasnost s kojom treba računati. Vjerujte mi, ugriz svakako morate izbjegići. Zmijski otrov može prouzročiti silnu štetu na tkivima i tijelu te uništiti sve na čemu ste mjesecima naporno radili, a oporavak je dugotrajan, težak i nepredvidljiv. Trkači su s obzirom na specifičnu opremu posebno izloženi ugrizima. Trkačka oprema, kao što su tenisice, komprese i sportske hlače, pružaju slabu ili nikakvu zaštitu od ugriza.

Zato držim da je trkačima najbolje rizik izbjegavati odabirom staze za trening. U rizičnom ljetnom razdoblju predlažem samo dobro održavane i poznate staze za trening. Ne idite glavom kroz zid! Vidite li da je staza loše održavana i zarasla, pa makar bila i poznata, radije odustanite.

Uvijek prije treninga provjerite brojeve telefona za prvu pomoć koji će vam zatrebati u slučaju nužde, a kad planirate trening proučite i šire područje. Utvrđite koje vam je mjesto za transport najbliže i najdostupnije na pojedinim dijelovima staze kojom se namjeravate kretati. Po mogućnosti izbjegavajte treiranje na stazama koje većim dijelovima nisu pokrivene mobilnim signalom.

Posljedice

Poskok

Ništa u životu, pa tako ni treniranje, nije sigurno niti izvjesno. Statistika je neumoljiva – što više vremena provodite u planini, veća je vjerojatnost da ćete doživjeti neugodan susret s divljim životinjama (uključujući zmije otrovnice), koliko god oprezni bili. To je zakon velikih brojeva.

Ako se to ipak dogodi, tj. ako vas i ugrize zmija otrovnica, nije kraj svijeta.

Ostanite pribrani. Panika vam nimalo ne pomaže – zapravo, ubrzava rad srca i širi krvne žile, što ubrzava djelovanje otrova. Ono čega ste se mogli bojati već se dogodilo. Sada trebate pomoći sami sebi i olakšati drugima da vam pomognu.

Nazovite pomoći odmah, objasnite im gdje ste i koje vam je najbliže mjesto za transport.

Ostanite mirni i što manje se krećite. Tjelesna aktivnost pospješuje cirkulaciju pa tako ubrzava djelovanje otrova i njegovo širenje po tijelu.

Ne podvezujte ugrizeno mjesto.

Na mjesto ugriza stavite hladan oblog.

Pratite mjesto ugriza (otjecanje, modrilo), sve simptome i sve što osjećate.

Ako je netko s vama, pružajte mu sve podatke o svom stanju.

Pijte mnogo tekućine.

Mirno dišite i ostanite pribrani. Obično sve dobro završava jer zaliječen zmjiski ugriz nakon oporavka ne ostavlja trajne posljedice.

Što možete očekivati i koliko vremena imate?

Kod zmijskih ugriza nema nikakva pravila. Zmija možda ubrizga otrov, a možda ste zadobili tzv. »suhi ugriz«. Nema pravila o tome hoće li i koliku će količinu otrova zmija ubrizgati. Manje (mlađe) zmije opasnije su od velikih (iskusnijih). Ugriz je to opasniji što je bliže srcu i glavi i što je lošije vaše opće zdravstveno stanje (srce, kronične bolesti itd.). U takvim slučajevima odmah upozorite na svoje stanje da bi se prema stupnju opasnosti prijevoz i spašavanje što više ubrzali.

Od simptoma možete očekivati izrazitu bol na mjestu ugriza, otok ugrizenog mesta pa i cijelih dijelova tijela oko ugriza, nekontroliranu drhtavicu, povišenu tjelesnu temperaturu, znojenje, otežano gutanje, vrtoglavicu, tjelesnu iznemoglost i slabost, mučninu, povraćanje, poremećaje vida, težinu u očnim kapcima, dezorientiranost. Svi su oni prolazni. Osobito pratite rad srca i disanje te javite sve promjene koje primijetite, ako ih primijetite.

I posljednji, ali po meni vrlo važan savjet, koji želim posebno naglasiti: kad naidete na svjež medvjedi izmet, okrenite se i bez gubljenja vremena vratite se odakle ste došli. Zaboravite odmah i na trening i na plan treninga!

Nadam se da se vidimo na stazi – zdravi, čili i veseli!

Planinarenje i penjanje u Visokim Tatrama

Tatranski medvjed kojeg nisam vidio, dva-tri alpska jarca i svizac koji je vikao na mene

Stjepan Dubac, Zagreb

Ovoga proljeća dobio sam priliku pridružiti se hrvatskom timu koji je od 18. do 24. lipnja 2017. boravio na Tjednu planinarenja i penjanja u Visokim Tatrama. Taj međunarodni planinarsko-penjački susret organiziran je u sklopu projekta »Penjanje za sve« koji provodi šest nacionalnih planinarskih saveza (češki, slovački, mađarski, talijanski, slovenski i hrvatski), a sufinancira ga Europska Unija putem fonda Erasmus plus.

Iako nisam penjač, za sudjelovanje u ovom projektu regrutiran sam ponajviše zbog interesa za rad s osobama s posebnim potrebama koje su zajedno s osobama treće životne dobi u fokusu

interesa projekta. O samom projektu »Penjanje za sve« možete se informirati na web stranicama Hrvatskog planinarskog saveza www.hps.hr.

Hrvatski tim na mađarski način (snimljeno u boulder dvorani Monkey u Budimpešti)

U Slovačku putujemo dan ranije, točnije u subotu 17. lipnja i noćimo u mađarskoj metropoli Budimpešti kao gosti madarskog tima. Dan kasnije, u nedjelju, zajedno s talijanskim i mađarskim timom nastavljamo putovanje do Nacionalnog parka Vysoke Tatry. Putujemo autobusom koji smo prozvali »zapinjača«, budući da je teškom mukom savladavao svaku uzbrdicu tako da smo umjesto očekivanih četiri putovali nešto više od šest sati.

Na parkiralištu pred ulazom u nacionalni park, svoje stvari moramo prebaciti u hotelsko vozilo jer dalje smiju samo vozila u vlasništvu hotela i planinarskih domova te vozila hitnih (spasilačkih) službi. Dok naše torbe i ruksaci elegantno putuju do hotela, mi moramo *cipelcugom*.

Po dolasku u Horsky hotel (Popradske pleso) slijedi uobičajeno: registracija kod organizatora i razmještaj po sobama. Odmah lovimo organizatore i obasipamo ih pitanjima: gdje, kako, kada... Iako iznenadeni našom gladi za informacijama organizatori strpljivo odgovaraju na sva naša pitanja. Zasvirali su slovački muzikaši te razgalili naša

srca i dušu svojim narodnim pjesmama. Ja sam se s Darkom Mršnikom i Slovencima odmah dogovorio sve potrebno za sutrašnji juriš na prvi vrh u Tatrama, na Rysy.

Noć je brzo prošla i Darko i ja smo na stazi za Rysy. Slovenci se nisu pojavili u dogovoren vrijeme pa smo krenuli bez njih. Pet je sati ujutro i vanjska temperatura iznosi 4°C. Osim nas na stazi nema nikoga. Uspinjemo se do planinarskog doma pod Rysijem (2250 m), a posvuda oko nas preljevaju se planinski potoci koji se ulijevaju u jezera (pleso) u podnožju.

Od planinarskog doma uspinjemo se po strmoj zaledenoj snježnoj uzbrdici sve do sedla te skrećemo desno prema vrhu. Dobro nam ide i već ubrzo stojim na Rysyu (2499 m), najvišem vrhu Poljske, a zapravo na samoj slovačko-poljskoj granici. Na vrhu nema natpisa s imenom vrha već samo metalna kutija i granični stupić.

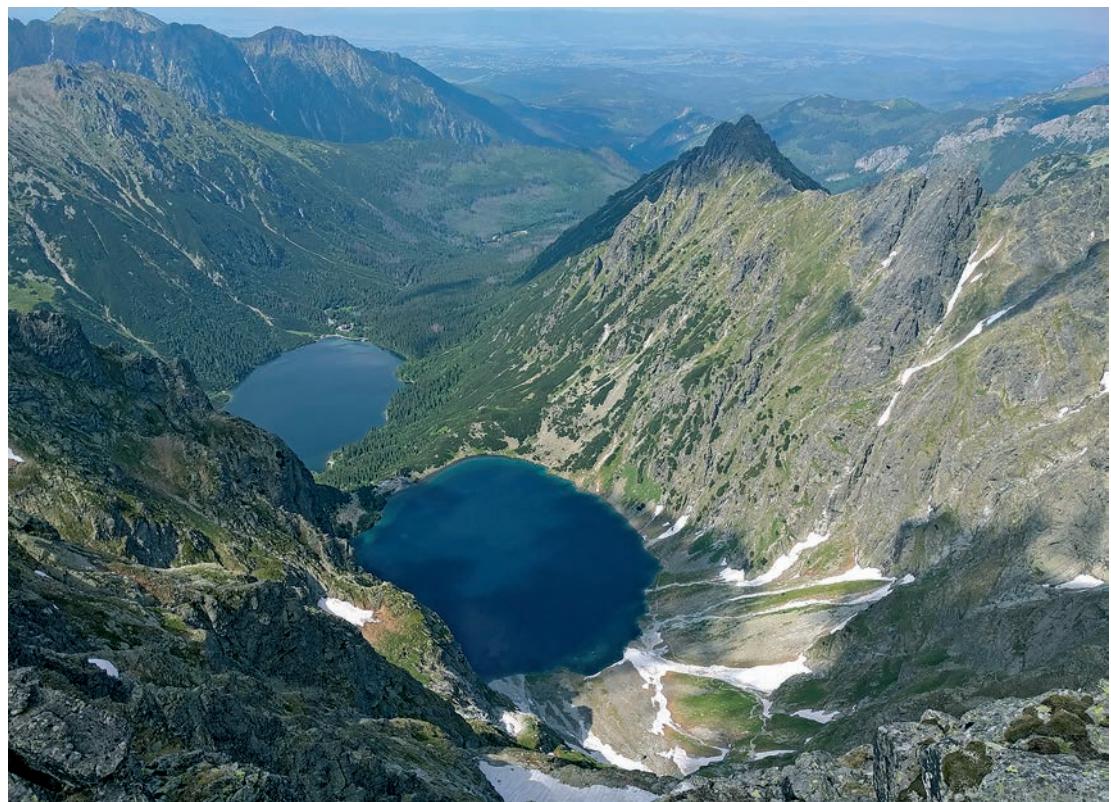
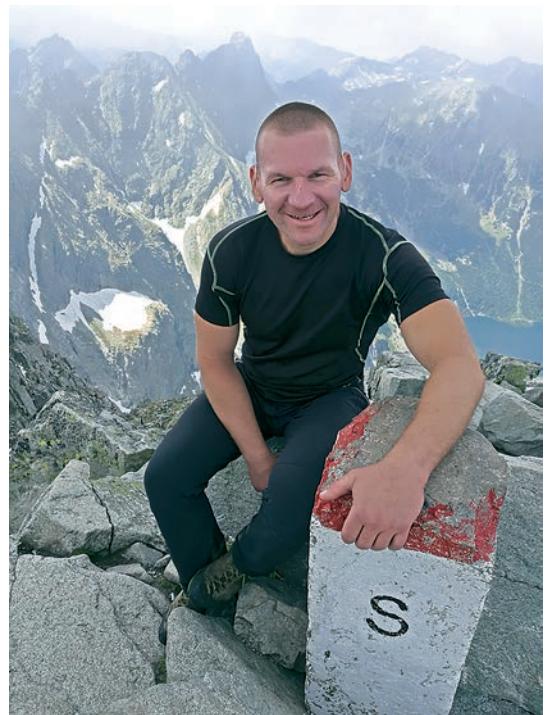
Kasnije istog dana opet ću se popeti na isti vrh, ali u društvu iskusnog alpinista Vladimira Mesarića. Za razliku od jutrošnjeg uspona, putom do vrha mimoilazimo se s velikim brojem ljudi svih dobi, veličina, a vidjeli smo i jednog muškarca na štakama. Budući da je ponedjeljak, pomislio sam da je nacionalni praznik, ali i idućih dana viđali smo na stazama mnogo ljudi. Čak su i naši slovenski prijatelji bili impresionirani, a znamo da njih – barem kad su planine u pitanju – nije lako fascinirati. Jedan od razloga tolike posjećenosti Visokih Tatri svakako su dobro uređene i ugažene

Horsky hotel u Popradskom plesu

planinarske staze. Često se hoda preko položenih velikih kamenih gromada, tako da uspon ponekad nalikuje penjanju po velikim kamenim stepenicama. Hodanje po takvima stazama prilično je jednostavno i lagano. Sada mi je potpuno jasno zašto se Slovaci u naše, hrvatske, planine često upućuju samo u natikačama. Za razliku od njihovih putova, naše staze na Velebitu i Biokovu su divlje pa nije ni čudno da im se natikače odmah raspadnu. Ne mislim reći da su njihove staze bolje od naših – osobno mi se više sviđa naša divljina – međutim sastav tla odnosno teren u Tatrama omogućuje viši stupanj uređenosti, što u konačnosti utječe i na posjećenost.

Još prvog dana vidjeli smo i slovačke Sherpe, nosače koji opskrbljuju planinarski dom pod Rysijem. Teret prebacuju na ledima pomoću drvenih konstrukcija (naramaka), a nose po bačvu piva ili bocu plina. Rekli su nam da se svake godine održava natjecanje gdje 750 metara visinske razlike muški natjecatelji savladavaju sa 60 kilograma tereta, a žene s trideset. Nevjerojatno i zadržavajuće!

Vidik s vrha Rysja na tatranska jezera

Novi dan – ambiciozan plan. Startam nešto ranije, u 4 i pol ujutro. Vanjska temperatura je 8°C. Krećem istom stazom kao i jučer, ali na raskrižju umjesto za Rysy skrećem lijevo prema Tri Studničky. Prolazim uz jezero Veliké i uspinjem se serpentinom do sedla označenog na karti kao Vyršne Kaprovsko sedlo. Od sedla nastavljam dalje uzbrdo i uskoro dosežem svoj drugi vrh u Tatrama, Kóprovský štit (2363 m).

Kratko ostajem na vrhu i već se spuštam do sedla pa dalje kroz Hlinsku dolinu kojom protječe Hlinsky potok. Staza na nekoliko mjesta presijeca potok pa skakućem s kamena na kamen nastojeći ne zagaziti u vodu ili u žitko blato. Ne uspijevam i učas su moje gojzerice, a i noge mokre. No, nema predaje. Naprijed junaci! Nalijećem na skupinu promatrača životinja koji za potrebe parka obavljaju monitoring divljači. Čude se što sâm bauljam Tatramu pogotovo kad sam im iznio svoj plan. Jedan od njih me pita: Sve ćeš to proći s nogama?

– Da, a kako drugačije!? – odgovaram i već jurim dalje niz dolinu.

Spuštam se do Kmetovog vodopada, gdje zastajem na tren. Od hotela do vodopada trebalo mi je pet sati. Bacam oko na kartu i vidim da me očekuju još barem dva sata spuštanja do Tri Studnički i to po asfaltu i makadamu. A ne, ne... nisam došao u Tatre tabanati po blesavom asfaltu i odmah mijenjam prvobitni plan. Vraćam se natrag istim putom jer ne mogu drugačije, a uostalom svidjela mi se staza kroz Hlinsku dolinu.

Prestiže me biciklist koji se biciklom nastavio uspinjati istom stazom sve dokle je mogao. Potom je negdje u šumi sakrio svoj bicikl i sada se hodajući uspinje zajedno sa mnom. Biciklist Rade jedan je od rijetkih Slovaka s kojima sam tih dana komunicirao na engleskom bez zamuckivanja i zastajkivanja. Naime, većina Slovaka, čak i veći dio zaposlenika u hotelu, pa i neki sudionici u projektu jedva da znaju natucati nešto na engleskom. Niti moj engleski nije nešto, ali se barem mogu sporazumjeti.

Rade mi govori da je danas najtoplji dan u Tatramu od početka godine. Bogme se osjeti.

Penjanje

Pogled u daljinu

Sunce nemilice tuče u glavu i sva sreća da su Tatre bogate vodom pa nema opasnosti od žedi.

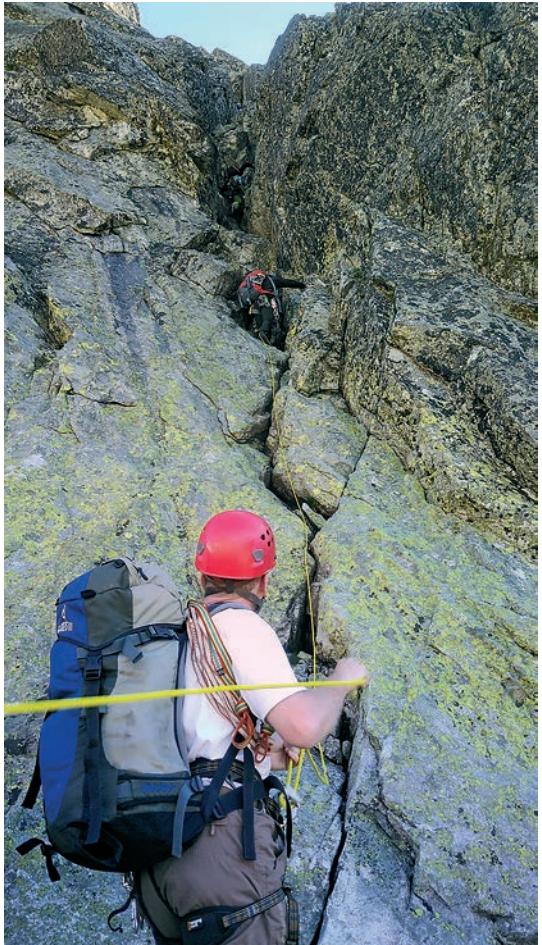
Ponovno sam pred vrhom Kôprovský štít. Srećem Darka i Dadu, a na samom vrhu Alana Račića. Uživamo u vidiku, razgovaramo, a potom se spuštam prema hotelu dok Alan produžuje dalje za Rysy.

Navečer, u blagovaonici, iznosimo svoje dojmove i prepričavamo dogodovštine. Nakon večere slijedi predavanje pa spavanac.

Srijeda ujutro rezervirana je za rad radnih skupina. Svi članovi hrvatskog tima moraju sudjelovati u radu neke radne grupe. Ona u kojoj sudjelujem bavi se osobama treće životne dobi i osobama s posebnim potrebama, a osim mene sudjeluju još Darko i Dado. Po prvi put se upoznajem s ciljevima ove radne grupe. Razvija se diskusija, iznosimo svoja očekivanja i moguće teškoće te dobivamo zadatke koje moramo ostvariti do sljedećeg okupljanja u Paklenici (24. – 30. rujna ove godine). Vremena je malo, ali nećemo jadikovati!

Ostatak dana je slobodan pa ga iskorištavam za šetnju do vrha Ostrova (1966 m). Put počinje kod hotela, strmo se uspinje serpentinom do sedla od kojeg do vrha dijeli samo nekoliko koraka. Od istog sedla nastavljam nemarkiranim putom prema vrhu Tupá (2214 m). Iako put nije markiran, snalaženje nije teško. S vrha Tupá spuštam se do tatranske magistrale i nastavljam do jezera Batizovske pleso, a potom i do luksuznog zdanja Horsky hotel/Slezky dom. Hotel se nalazi uz jezero Velicke pleso, u koje se ulijeva voda iz Velickog vodopada. S terase hotela lijep je vidik na dolinu i na grad Vysoke Tatry. Postoji staza koja vodi iznad jezera, ali na žalost nemam dovoljno vremena. Zato radim samo dir oko jezera i vraćam se natrag do hotela.

Najava lošeg vremena za petak ujutro daje mi do znanja da je četvrtak možda posljednji lijep dan u Tatrama pa ga valja dobro iskoristiti. Krećem u 5 i 30, vanjska temperatura je 9°C. Spuštam se magistralom do Štrbskog Plesa (1345 m). Mjesto puno hotela i ljetnikovaca podsjeća na Opatiju

Uspon kroz kuloar

u doba Austrougarske. Zaobilazim veliko jezero i nastavljam dalje sve do raskrižja za vrh Krivan (2495 m). Na ploči stoji da do vrha ima 3 sata i 15 minuta hoda. Hajde da vidimo koliko će meni trebati!

Staza isprva vodi kroz šumu, a onda ona naglo nestaje i nastupa klekovina. Potom naglo prestaje klekovina i zamjenjuje ju kratak pojedini planinske livadice s vrlo malo cvijeća. Uskoro krajolik postaje kamenit te puše snažan i hladan vjetar koji me ne pušta sve do samog vrha.

Nakon dva sata hoda stižem na vrh na kojem je već nekoliko ljudi. Doručkujem i uživam u pogledu. Pristiže sve više ljudi i odlučujem nastaviti dalje. Imam još dosta puta pred sobom. Spuštam se do raskrižja te hvatam smjer prema Tri Studničky. Zastajem na jednom mjestu s namjerom da se uslikam s vrhom u pozadini kadli me prepadne snažan urlik. Okrećem se naokolo, gledam i iznad sebe, ali nigdje nikog. Onda na pet metara od sebe opazim malenog svizca koji se propeo ne stražnje šape i snažno viče na mene. Očito mu je brlog u blizini ili je ovo njegovo mjesto za *rendezvous*.

– Dobro, dobro maleni, tepam mu, nemoj se srditi, idem ja.

Spuštanje do Tri Studničky potrajalo je dva sata. Ne znam što sam očekivao, možda tri jezera, tri vodopada ili možda tri đevuške. Ništa od toga. Tri Studničky su tri kuće i jedan izvor. Možda sam

O projektu

Moram priznati da sam prije odlaska u Slovačku bio poprilično skeptičan u svezi radne skupine u kojoj sudjelujem. Osobe treće životne dobi, a pogotovo osobe s posebnim potrebama slojevita su skupina unutar svake populacije i započinjanje bilo kakvih aktivnosti zahtijeva dosta pripremnog gotovo studioznog rada. Iako sam ranije imao ideju za pokretanjem sličnog, doduše obujmom znatno manjeg, projekta mislim da je jako dobro da se ovim projektom bavimo u okviru organizacije kao što je Hrvatski planinarski savez. Teško je za sada prognozirati kako će se razvijati projekt i koje ćemo sve domene dosegnuti, ali kao i svaka takva aktivnost njena realizacija najviše ovisi o onima koji će doista i raditi u projektu. Neću sada iznositi što bi sve, po mojoj mišljenju, trebalo napraviti, ali neosporno je da nas očekuje mnogo posla.

trebao pričekati da iz svake kuće izđe po jedna punašna slovačka djevojka, ali sunce mi je spržilo svaku želju pa sam se okrijepio vodom s izvora i nastavio dalje.

Na ovom dijelu puta Tatarska magistrala naliže kolskom putu i nije mi zanimljiva. Sunce tuče, udara, hлада nigdje. Svi ljudi koje srećem spuštaju se, samo se ja uspinjem. Konačno ulazim u šumu i staza se pretvara u lijepu planinarsku stazu. Prolazim uz jezero Jamske pleso te nastavljam sve do skretanja za Nižne i Vyšne Wahlenbergovo pleso. Ta kružna staza uspinje se do vrha Furkotsky štit (2403 m) i spušta do Štrbskog Plesa. Imam dovoljno vremena pa se odlučujem poći tom stazom. Dosežem Vyšne Wahlenbergovo jezero i zastajem na tren. Uostalom, već sam deset sati aktivran. Naslanjam se na poveći kameni blok, gledam vrh u daljini, promatram okoliš, sunce nemilice prži i tada shvatim da danas neću doseći vrh. Od kada sam krenuo na tu stazu koraci postaju sve teži i osjećam da mi je naglo splasnula snaga i volja. Računam da će mi do vrha trebatи barem 45 minuta, a do naselja dva do tri sata. Ako se sada okrenem i krenem nazad u hotel trebat će mi dva do tri sata. Uh, iako uspon na Furkotsky štit nije bio u prvotnom planu

ne volim odustajati od svog nauma. Pogotovo ne sad kad ga vidim ispred sebe. Glava želi naprijed, ali tijelo ne dozvoljava.

Okrećem se i spuštam do križanja pa na lijevo za Chatu pod Soliskom. To je gornja stanica skijaške vučnice koja van sezone prevozi turiste i planinare iz Štrbskog plesa i natrag. Iznad stanice je i vrh Solisko. Do njega nema niti desetak minuta, ali sam tako razbijen i deprimiran da mi je svega dosta. Želim se samo spustiti do mjesta, negdje zastati i popiti pivo. Dosta mi je hodanja i ove proklete vrućine.

Mogao sam se spustiti vučnicom, ali nisam želio. Pekla me savjest što sam odustao od uspona na Furkotsky štit, no što je tu je. Možda sutra, u nekom dijelu dana, bude lijepog vremena pa se vratim. Sada sam previše iscrpljen. Spuštam se stazom uz vučnicu koja je zimi skijalište i ulazim u mjesto. Na jednom štandu kupujem i gotovo na eks ispijam pivo. Osvježen tim božanskim nektarom nastavljam dalje. Koračam kroz Štrbske pleso i tek tada dobivam uvid koliko su ljudi u Tatrama usmjereni na zimski turizam.

Uključujem se na magistralu i stižem do hotela. Odmah odlazim pod tuš. Ostatak vremena

O penjačima

Super ekipa, barem ova s kojom sam se imao prilike družiti. Budući da potječem iz speleoloških krugova, mogu reći da su penjači pomalo nalik špiljarima. Svojevrsna avangarda, bitange modernog doba. Dakako u pozitivnom smislu i jedva čekam da se opet družimo.

provodim na terasi isčekujući dolazak svih ekipa. Stiže večera, slijedi još jedno predavanje i na kraju spavanac.

Petak je posljednji dan u Tatrama i zadnja prilika za planinarenje, ali ujutro je pala jaka kiša praćena grmljavom. Ne volim kišu, ali danas mi je itekako dobro došla. Vraćam se natrag u krevet no grižnja savjesti ili pak nešto treće natjerali su me da ustanem i spustim se u blagovonicu. Pomalo »kapaju« ostali i vidi se da smo svi izbijeni. Cijelo jutro se vučemo kao krepani. Vrijeme kratimo igrajući biljar, izležavajući se, razgovarajući o projektu i o koječemu drugom. U međuvremenu kiša staje, razvedrilo se i iako sam namjeravao krenuti hodati tijelo je odlučno reklo ne - i nema rasprave.

U 18 sati svi sudionici okupljaju se ispred hotela radi fotografiranja. Potom voditelji radnih skupina predstavljaju ciljeve i zadatke svake pojedine skupine. Slijedi večera, a onda završna fešta. Zasvirao je slovački rock band, družimo se, pjevamo i plešemo sve do dva sata ujutro, a možda i duže. Tada sam, naime, kapitulirao i povukao se na spavanje.

Subota je službeno naš posljednji dan u Tatrama i u Slovačkoj. Odlazimo isto onako kako smo i došli. Naše stvari vozikaju se do parkirališta, a mi pješice. Čeka nas naša stara zapinjača i isti vozač. Do Budimpešte putujemo drugim, sat vremena dužim putom i stižemo taman pred polazak vlaka. Noć se odavna spustila kad smo prešli

granicu te u Zagreb uplovljavamo u pola jedan u noći. Neki nastavljaju daljnje putovanje, a mene dočekuje moja bolja polovica kojoj sam gotovo do dva sata ujutro prepričavao svoje dogodovštine. A onda je moja ženica jasno rekla: – A sad je dost... ajd' spat! Što ćeš, ženicu se mora slušati. Liježem u krevet i prije nego mi glava dotakne jastuk padam u dubok san.

Kratak rezime boravka u Visokim Tatrama

- Dosegnuti vrhovi: Rysy (2499 m), Kôprovský štít (2363 m), Ostrova (1966 m), Tupá (2214 m), Krivan (2495 m)
- Ponedjeljak, 19. 6. 2017: Horsky hotel/Popradske pleso (1450 m) – Rysy (2499 m) – Popradske pleso. Trajanje ture: 4.20 sati.
- Utork, 20. 6. 2017: Horsky hotel/Popradske pleso (1450 m) – Kôprovský štít (2363 m) – Hlinska dolina – Kmetov vodopad (1245 m) – Kôprovský štít – Popradske pleso. Trajanje ture: 10 sati.
- Srijeda, 21. 6. 2017: Horsky hotel/Popradske pleso (1450 m) – Ostrova (1966 m) – Tupá (2214 m) – Horsky hotel/Slezky dom (1670 m) – Popradske pleso. Trajanje ture: 7 sati.
- Četvrtak, 22. 6. 2017: Horsky hotel/Popradske pleso (1450 m) – Štrbske Pleso (1345 m) – Krivan (2495 m) – Tri Studničky – Batizovske pleso – Nižne i Vyšne (2157 m) Wahlenbergovo pleso – Chata pod Soliskom (1840 m) – Štrbske Pleso – Popradske pleso. Trajanje ture: 13 sati.

Štaflovka V

Štaflovka V, R1 – Volia Veža 2360 m, Visoke Tatre, Slovačka

Antonijo Begić, Zagreb

Četvrtak je, 22. lipnja 2017., četvrti dan našeg boravka u slovačkim Visokim Tatrama u okviru projekta »Penjanje za sve« što ga organizira šest partnerskih planinarskih saveza uz potporu europskog fonda Erasmus+.

Prethodnih sam se dana uglavnom penjao u smjerovima udaljenima sat-dva od mjesta gdje smo smješteni. Zašto bih danas napravio iznimku, pitam se. Dan počinje standardno, ranim ustajanjem i doručkom. Volja je i dalje postojana. Okupljamo se ispred hotela i krećemo put Volia Veže, 2360 m visokoga vrha, udaljenog sat i pol hoda.

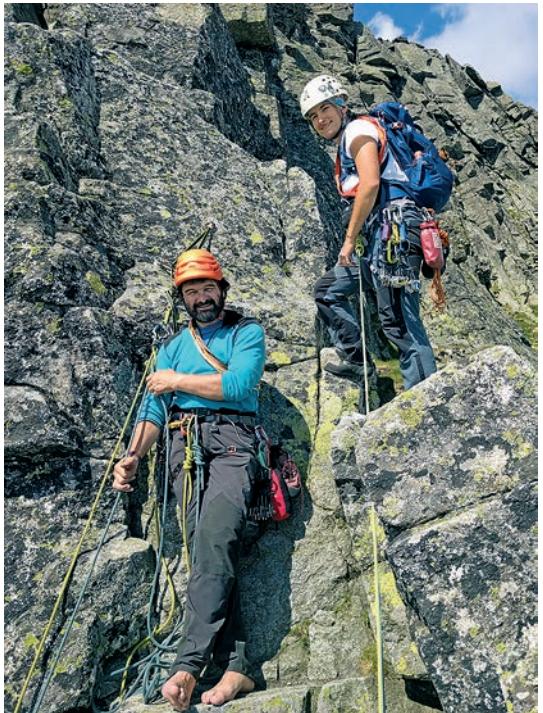
Kako je prva dva dana obilježilo penjanje na Malom Osarpanecu, gdje smo se oba dana našli Vedran Salopek i ja, doduše ne u istim navezima, obojica pozajmimo tempo onoga drugoga te i danas, kada se penjemo zajedno, pratimo jedan drugoga. Na prvom dijelu uspona pružamo korak te izbijamo na čelo male kolone. Puteljak vodi kroz šumu prema jezerima i dalje prema Volia Veži.

Prestižemo i zaobilazimo penjače i planinare. Brzo se primičemo cilju. U stopu nas prate dva

Talijana, Giovanni i Matteo. Nogu pred nogu, korak po korak, svaki u nekom svom filmu, odvajamo se od ostatka skupine i sve se više udaljavamo. Dok hodamo, gledam ispred sebe i ne razmišljam ni o čemu... lagani zen. Jedino što odzvanja u mojoj glavi jest David Bowie, točnije »Ziggy Stardust«, pjesma koju ne mogu izbaciti iz glave još otkada smo jutros krenuli. Ali nije da se opirem tome.

Zašto i kako baš »Ziggy Stardust« – pojma nemam. No ipak, kroz melodiju mi na trenutak prolazi kroz glavu pitanje »gdje li je već jednom to jezero kod kojeg moramo skrenuti«. Znam da bi trebalo biti negdje blizu jer smo u utorak tim istim putom prolazili kad smo se vraćali s obližnjega vrha Vysoke. No dobro, mislim, hodaj, baš te briga. U jednom trenutku zastajemo i gledamo oko sebe. Nema jezera, dobro, ali nema ni Volia Veže.

Popeli smo se na neko sedlo, ušli u neki amfiteatar brda oko nas, međutim, to nije to. Kratko zasjedanje četvorice mudraca i brz zaključak: »Fulali smo«. Lagana je nervosa primjetna, ali brzo prolazi. Talijani se pogledavaju s upitnicima

Penjački izazovi u Visokim Tatramama

iznad glava i očitim pitanjem »zašto smo išli za ovom dvojicom«. Što sad? Gledamo unatrag i vidimo negdje dolje skretanje koje smo promašili. Od skretanja samo odmakli zasigurno 35 – 40 minuta brzoga hoda, što znači da nam toliko treba i u povratku. Još jednom izmenjujemo poglede praćene laganim podizanjem obrve.

Lagan pomak glavom označio je da idemo dolje, natrag na križanje putova i onda prema Volia Veži. Jurimo dolje, dolazimo na križanje. Stanemo kod golemog putokaza i pitamo jedan drugoga kako to nismo vidjeli. Nije važno, nismo – nismo! Što sad, ni prvi niti posljednji put. Fotografiramo se za uspomenu i nastavljamo pravim putom te dolazimo do dugo očekivanog jezera. Veco i ja skrećemo pored jezera, ali Giovanni i Matteo kao da nam ne vjeruju. Održavaju kratke konzultacije i ipak kreću za nama.

Nakon pola sata od jezera napokon stižemo. Ukupno dva i pol sata, nije loše. Prije polaska bili smo u dilemi hoćemo li penjati Hviezdogu, VI+ ili Štafovku V. Sada, nakon tabanjanja, odluka se nameće sama od sebe: Štafovka V. To je smjer visok 140 metara, na koji se nadovezuje još 70 metara

uspona do vrha. Bit će to sasvim dobar izbor za današnji dan. Na ulazu u smjer već su dva-tri naveza. Ne smeta nam to, malo ćemo se odmoriti. Odmaramo se, no ipak brzo postajemo nestrpljivi.

Došao je red i na nas. Ulazim u prvu dužinu i iznova se oduševljavam granitom. Štand. Evo i Vece, odlazi sa štanda te spaja drugu i treću dužinu. Četvrta i posljednja dužina pripada meni. Štand. Dok čekam Vecu da popne posljednju dužinu, uz razgovor gledam naše talijanske prijatelje koji se pripremaju za absajl. Rade to na drugačiji, ali donekle sličan način kao mi, pa je zanimljivo. No, u jednom trenutku ostajem šokiran, ne vjerujem što vidim. Talijanu pucaju vrata na matičaru prilikom sjedanja u pojasa i zamka kojom je povezan za pojase izlijeće. Jedva nekako uspijeva zadržati ravnotežu, svi ga hvatamo i uspijevamo zadržati na štandu.

Dobro je. Spustiti se mora pa gleda po pojasu, uzme drugi matičar, ali jednak kao onaj što je puknuo. Od partnera uzima drugi i spušta se niz uže. U međuvremenu je i Veco ispenjao posljednju dužinu. Talijan je na zemlji, a mi se odlučujemo za paralelku posljednjih 70 metara. Vrh Volia Veže nalazi se na samoj granici Slovačke i Poljske.

Posebno nas oduševljavaju prekrasni vidici na jednu i drugu stranu – stijene, snijeg i jezera. Vidik

seže sve do Gerlachovskoga štita (2655 m), najvišega vrha Tatra. Na vrhu su već Iva Božić i Vladimir Mesarić. Sjedimo, fotografiramo, uživamo.

Gledamo i prema grebenu Vysoke i 2560 metara visokom vrhu na koji smo se prije dva dana popeli Iva i ja te Veco i Jagor Koprek u društvu s Mađarima. Toga smo dana na Vysokoj ispenjali gotovo sedam kilometara grebena, s pristupom i odstupom, sve zajedno trajalo je 12 i pol sati. Danas je baš lijepo vidjeti Vysoku, znajući da si tamo bio.

No ipak, vrijeme je da poděmo nizbrdo. Kako je u stijeni taj dan bilo Talijana, Slovaka i svih drugih, absajl je jedna velika fiksna linija i svi nude svoja užeta za spuštanje. U prijateljskom se duhu spuštam i formiramo »kolonu za silazak«. Silazimo s noge na nogu, ovaj put bez Giovannija i Mattea, ali talijanske boje brani Thomas.

Približavamo se domu i opet, kao i prijašnjih dana, osjetimo miris nagrade koja nas u obliku piva čeka u domu. Još je jedan dobar dan za nama. Sutra je petak, u subotu je povratak. Kada se čovjek zabavlja, vrijeme proleti, a tjedan prođe kao dan. Subota ujutro, fotografiranje i pozdravljanje novih i starih prijatelja... i odlazak.

Pozdrav svima do sljedećeg susreta negdje u stijeni ili ispod nje!

Ususret Kutjevačkoj planinarskoj obilaznici

Nada Banović, Požega

Mali ali vrijedni HPD Vidim iz Kutjeva, točnije, njegovi vrijedni članovi predvođeni tajnikom Tihomirom Rezom, naumili su početkom ove godine Komisiji za planinarske putove HPS-a uputiti zahtjev za odobrenje otvaranja Kutjevačke planinarske obilaznice.

Neki će planinari sigurno reći da ih imamo i previše, dok će oni drugi, koji skupljaju žigove, značke i »gojzerice«, reći suprotno – bravo, evo još jedne! Složit će se s ovima drugima jer vrijednom planinarskom društvu iz Kutjeva, planini Krndiji i cijelom kutjevačkom kraju, koji zovu »hrvatska Toscana«, treba promidžba u svakom smislu, pa i planinarskom.

Naime, HPD Vidim svake godine organizira planinarsko Martinje na kojem se okupi od 2000 do 2500 planinara iz cijele Hrvatske i inozemstva, potrudi se vrhunski ugostiti sve planinare, organizirati noćenje te besplatan i bogat martinški doručak kakvog nema ni na jednoj planinarskoj manifestaciji u Hrvatskoj. Organizira planinarske pohode po željama planinara do vrhova na koje se žele uspeti, ugadajući svima, koliko je to moguće.

Trg graševine u Kutjevu

NADA BANOVIC

Vidikovac Vila na Vinkomiru

Svojim vrijednim rukama i finansijskim ulaganjima te potporom kutjevačkih vinara i grada Kutjeva to je društvo napravilo i planinarsku kuću Mlaka. Društvo također izvrsno održava sve svoje planinarske putove. Neki od njih bit će uskoro povezani u Kutjevačku planinarsku obilaznicu. Otvorenje se očekuje uskoro pa evo malog izazova da planirate pohod u kutjevački kraj.

Obilaznica će započeti u Kutjevu, na Trgu graševine, koji je ujedno i prva kontrolna točka. Put odатle vodi prema vidikovcu Vila na Vinkomiru, odakle se pruža prekrasan vidik na Zlatnu dolinu. To je druga kontrolna točka. Dalje markacije vode sjeveroistočno, uzbrdo, do treće kontrolne točke, Dobre vode (601 m), krndijskog izvora kraj kojega se planinari uvijek rado zaustave da bi se odmorili.

Trasa nove planinarske obilaznice nastavlja se prema zapadu prateći Slavonski planinarski put, do četvrte kontrolne točke, Petrova vrha (701 m), koji planinari također često obilaze. S Petrova vrha slijedi spust na Među, prijevoj na cesti Kutjevo – Orahovica, gdje se nalazi drveni vidikovac koji je

Na Kapovcu, najvišem vrhu Krndije

postavio Park prirode Papuk. Vidik se pruža na sjevernu stranu Krndije, na Podravinu, Mađarsku i na manastir sv. Nikolaja.

Planinarima je dobro poznat širok put koji s Međe hrptom planine vodi u jugozapadnom smjeru do najvišeg vrha Krndije – Kapovca (790 m), koji je peta kontrolna točka. Na njemu je velik televizijski odašiljač, ali i krasan vidikovac koji je uz novi geodetski stup također postavio Park prirode Papuk. Za vedra i čista vremena vidik doseže brdo Aršanj u Mađarskoj.

S Kapovca treba krenuti strmo nizbrdo pa opet na SPP i njime dalje do Tromeđe, gdje se trasa obilaznice odvaja od SPP-a i ide prema vrhu Lipama (760 m), šestoj kontrolnoj točki. S Lipa nema vidika, to je gusta šuma, ali se desetak minuta dalje, nizbrdo, jugozapadno, nalazi vidikovac Rogin kamen, najljepši na Krndiji, s kojega se vidi cijela Zlatna dolina. On je sedma kontrolna točka. Vjerujem da će se planinari na njoj najduže zadržavati zbog osobito lijepog vidika. Cijela Vallis aurea, omeđena s pet brda, pred vama je kao na dlanu.

S Rogina kamena treba se vratiti natrag do Lipa, a onda poći nizbrdo na jug prema planinarskoj kući kutjevačkih planinara Mlaka (552 m), osmoj kontrolnoj točki. To je lijepo uređena brvnara, građena u cijelosti od drva, u njenom potkovlju ima mjesta za noćenje 12 planinara,

Put kroz kutjevačke vinograde

dolje je blagovaonica, a oko kuće su klupe i stolovi te lijepo uređen okoliš, s potokom u kojemu uvijek ima vode.

Od kuće markacije vode južno prema Kutjevu, odnosno kutjevačkim vinogradima, gdje je sljedeća, deveta kontrolna točka – vinska klet Vidim u Cugerlandu. To je drvena kućica kutjevačkih planinara, s lijepom terasom i vidikom na cijelo Kutjevo. Odande se niz prekrasne kutjevačke vino-grade lako stiže na Trg graševine u Kutjevu, gdje obilaznica počinje i završava.

Ta kružna planinarska obilaznica duga je 28 km, prijede se za 8 sati hoda, a obilazak se može organizirati i kao dvodnevni izlet s noćenjem u planinarskoj kući Mlaka te obilaskom nekih od kutjevačkih vinskih podruma. Ono što je najvažnije, obilaznicu čine već postojeći uređeni i markirani planinarski putovi; zbog nje nije uređen ni metar novoga puta. Sve kontrolne točke, osim Trga graševine, vidikovca Vila i vinske kleti u Cugerlandu, imaju već kutije za žig jer su ili kontrolne točke SPP-a, ili vrhovi, a jedna je planinarska kuća. Cijela je trasa pokrivena putokazima, a dio u području Parka prirode Papuk opremljen je novim, metalnim putokazima, koji su za svaku povalu.

Do otvaranja obilaznice ima još mnogo posla, no planirano je da bude otvorena u lipnju 2017.,

NADA BANOVIĆ

Kod planinarske kuće Mlaka

na Dan graševine. Iskreno se nadam da će privući mnoge planinare jer ne ide nepoznatim ni zahtjevnim putovima, a vrlo je zanimljiva na svim svojim kontrolnim točkama.

Kao suradnica Komisije za planinarske puteve HPS-a prošla sam Kutjevačku obilaznicu s Tihomirom i Vinkom iz HPD-a Vidim, sve pregledala, procijenili smo vrijeme hoda, visinsku razliku i dužinu, nauživala sam se vidika po krasnom, vedrom, jesenjem danu i zaključila da kutjevačkim planinarima doista treba obilaznica koja prolazi njihovom gorom – Krndijom, i koja će je promovirati otkrivajući njezine najljepše predjele.

I rukama i nogama

Uspon slijepog planinara na Medviđak i Kobiljak

Željko Brdal, Zagreb

Tri dana prije 22. travnja ove godine u Gorskem kotaru je padaо snijeg, ralice su čistile ceste, na sve strane puhaо je olujni vjetar, a HAK je savjetovao da se ne kreće na put bez prijeke potrebe. No već poslije tri dana bila je vremenska prognoza prihvatljiva i dogovorili smo se da u petak podđemo na izlet. Ranom zorom krenuli smo iz Zagreba prema Medviđaku i Kobiljaku Mladen Stanković, Božo Pomper i autor ovih redaka.

Put do Fužina doslovce je proleоio uz planinarske razgovore, šale i TDI Toyotu. Tijekom vožnje saznaо sam da je Božo radio u zagrebačkoj Elektri zajedno s moјim pokojnim ocem. Po silasku s autoceste u Fužinama brzopotezno tankamo Toyotu gorivom, s namjerom da pri povratku iskušamo enološko-gastronomsku ponudu u nekom restoranu. No plan je jedno, a provedba izleta nešto drugo. Posjet Fužinama ostavljen je za neki drugi izlet, no ovdje ipak donosim nekoliko činjenica i zanimljivosti o Fužinama.

Fužine se nalaze uz južnu obalu jezera Bajera, na visini od 720 metara. Po posljednjem popisu stanovništva ovdje živi 1592 stanovnika, raspoređenih u devet naselja. Klima je kontinentalna varijanta mediteranske s posebno lijepim proljećem, ljetom i jeseni te snježnim, često dugim zimama. Fužine su poznate po čistom gorskom zraku o kojem neumorno brine bura, kakva je i nas neumorno pratila do podnožja Kobiljaka.

Fužine su nastale u 17. stoljeću kada su Zrinski ondje počeli kopati željeznu rudu. Zbog neisplativosti posao je ubrzo napušten, no Fužinama je iz toga vremena ostalo ime. »Fužinarstvo« je pojам za iskop i preradu (željezne) rude, a korijen riječi vjerojatno dolazi od talijanskog izraza »fucina« ili njemačkog »fusionieren«.

Naselje se potom razvijalo zahvaljujući svom prometnom položaju prvotno na Karolinškoj cesti koja je vezala unutrašnjost i more, poslije na željezničkoj pruzi Zagreb - Rijeka te danas na autocesti Rijeka - Zagreb.

Mladen Stanković

Okružene sa svih strana planinama, Fužine pružaju priliku za aktivnim odmorom u prirodi, a za sve obilaznike Hrvatske planinarske obilaznice ovo je raj na zemlji. U okruženju su vrhovi Bitoraj (1385 m), Zagradski vrh (1187 m), Viševica (1428 m), Tuhobić (1106 m), Kobiljak (1119 m) i Medviđak (1027 m). Ovaj kraj nudi zanimljivost i za ljubitelje podzemlja - špilju Vrelo otkrivenu prilikom gradnje jezera Bajer. Dobro je osvijetljena i uređena je za posjete sa stručnim vodičem. Dugačka je 300 metara i specifična po tome što je jedina turistički uređena špilja u Hrvatskoj s podzemnom tekućicom, usto je bez stepenica tako da je mogu posjetiti čak i osobe u invalidskim kolicima.

Za sve ljubitelje vodenih aktivnosti u Fužinama su tri jezera: Bajer, Lepenica i Potkoš. Kada vas put naneze u Fužine svakako posjetite crkvu sv. Antona Padovanskog, najveći sakralni objekt u Gorskem kotaru, s lijepim mramornim oltarima, vrijednim slikama i kristalnim lusterima.

Nakon Fužina ulazimo u selo Lič (504 stanovnika). U ovom najstarijem fužinskom naselju, ucrtanom u mletačke karte još u 12. stoljeću, nalazi se vrlo atraktivna i po mnogočemu posebna

Zavičajna zbirka gdje su prikupljeni zanimljivi etnografski predmeti i arhivska građa koji govore o povijesti ovoga kraja. Zanimljivost ovoga malog sela svakako su brojna prezimena s višestoljetnom poviješću. Najbrojniji su Krmpotići, Sladovići, Vojnići, Deranje, Blaževići, Prpići, Tomići, Tomljanovići, Jovanovići, Pilipovići, Marasi, Krapni, Pavličevići, Pavelići, Peričići, Šojati, Vukelići, Radoševići i Starčevići. Radoševići i Starčevići i danas su najbrojniji. Stanovništvo pretežno živi od poljoprivrede (uzgoj krumpira).

Na kraju glavne ulice Liča cesta se račva u tri smjera. Iako je račvanje označeno, za svaki slučaj poslušali smo dobru staru planinarsku poslovicu: kartu čitaj, a domaćeg (ve)seljaka pitaj. On nas upućuje desno za oznakom Medviđak. Nastavljamo asfaltom. Cesta ide gore-dolje, nakon dva kilometra prestaje asfalt i dalje nastavljamo makadamskom cestom. Nakon desetak minuta desno se odvaja markirana makadamska cesta prema željezničkoj postaji Drivenik (15 minuta). Prolazimo cestom iznad pruge i željezničke stanice te ubrzo stižemo do oznake Medviđak – početne točke za uspon na naš današnji prvi vrh.

Parkiramo auto uz rub ceste te izlazimo na prohladno provjetravanje ranije spomenutom burom. Slijedi brzpotezno preobuvanje i preodijevanje te se iz putnika pretvaramo u planinare, uz Božino nudenje kutije pune kolača svih vrsta.

Prateći smjerokaz u obliku strelice na drvetu uz cestu skrećemo s ceste na planinarsku stazu, koja se najprije strmo uspinje kroz šumu do proplanka zvanog »planinarski kružni tok«. Riječ je o mjestu na kojem se račva nekoliko planinarskih staza. Naravno, mi biramo onu za Medviđak. Strma staza, skliska od otopljenog snijega, zaobilazi nekoliko ponikava. Božo je to utvrdio dvostrukim akslom, sa spuštanjem na gluteuse, što je za posljedicu imalo samo narušavanje njegove stražnje estetike.

Tom stazom stižemo na travnatu čistinu, po kojoj se malo oštrijim usponom dolazi do podnožja samog Medviđakovog vrha (1027 m). Nalazi se na granici Gorskog kotara i Primorja, uzdignut na gornjem rubu strme padine koja se spušta prema Vinodolu. Sjeverna mu je strana pokrivena šumom, a južna gola i izložena suncu.

Kad su mi Božo i Mladen opisali penjački dio puta koji slijedi te kada sam tome pridodao sve što sam pročitao o usponu rukama i nogama na kamenu glavicu stožastog oblika, nametnulo mi se pitanje penjati se ili ne. Mladen je kao odličan vodič imao sve što je nužno slabovidnom planinaru: pojasci, kacigu, vodičko uže i nekoliko zamki, no, uz hukanje jakog vjetra, odlučeno je da oni odu na vrh, a ja će ih ovdje pričekati. Za ovakve prilike preporučam nošenje podmetača za sjedenje (iz iskustva s uspona na Visočicu), tako da uvijek sa sobom imam komad karimata za sjedenje na hladnom ili mokrom. Sjedoh, utoplih se dodatno, popih i pojedoh. Iskreno priznajem da sam tijekom toga čekanja razmišljao o nazivu vrha iznad mene koji svoje ime nije dobio po pčelama medaricama već po medvjedu, koji ovdje očito obitava. Nadao sam se da neki medvjedi primjerak neće baš sada ovim putom na vrh svog imenjaka Medviđaka.

I tako, dok sam ja mantrao mantru protiv medvjeda, za to su se vrijeme Mladen i Božo uz izrazito jak vjetar uspjeli popeti na vrh. Tijekom penjanja dva puta su potražili zavjetrinu jer je bura derala sve u 17. Prema njihovim riječima – isplati se taj atraktivni uspon na izrazito kameni vrh. Iako je i sam uspon vrlo atraktivran, vidik s Medviđaka je još atraktivniji i vrijedan uloženog napora. Slobodan je na sve strane, a evo što su njih dvojica sve vidjeli s vrha: Učku, Riječki zaljev s otocima,

BOŽO POMPER

Na livadi pod Medviđakom

Grobničke Alpe iznad Rijeke, slovenski Snežnik, naš Snježnik, Risnjak, Kobiljak, Zagradski vrh, Viševicu, Tuhobić, željezničku postaju Drivenik te Ličko polje i Fužine.

Po njihovu povratku ocijenili smo minutažu označenu kod smjerokaza uz cestu: Medviđak 30 minuta. Sam uspon trajao je toliko, doduše uz olujni vjetar, ali kako god se uzme, od ceste do vrha treba više od 30 minuta.

Uslijedio je povratak po istoj stazi do auta, s tom razlikom da sam se tijekom spuštanja jednom rukom pridržavao za Mladenovu nadlakticu, a drugom se zbog stabilnosti dodatno oslanjao štapom. Prilikom spuštanja po zahtjevnijem terenu ova mi je tehnika i sigurnija, i draža, i brža.

Vozimo se makadamskom cestom prema sljedećem cilju, Kobiljaku. Putem nigdje nikoga, osim jedne vjeverice. Mladen, kao savjestan vozač, propušta tog „pješaka“ da prijeđe cestu. Sada treba naći odvojak za Kobiljak. Zaustavljamo se, vadi se i karta i GPS uređaj, ali ništa. Na cesti nema nikog živog koga bi se moglo išta pitati. Vozimo se brzinom puža u trudnoći, ali ništa od markacije ili oznake. Ne pomaže ni to što su oba moja pratitelja bila već na Kobiljaku. I tako, amo-tamo, provjeravaju se vlake uz cestu i onda, konačno, paf: markacija dolje lijevo. Pogled desno - markacija na kamenu, markacija na drvetu. To je to! Bingo! Imamo stazu za Kobiljak. Parkiramo i nakon kraćeg brzog i ića i pića idemo stazom put Kobiljaka. Staza nije laka, odmah je strma i s bujnom grmolikom vegetacijom koja šiba po nama. Sunca ima kao u priči, skidaju se kape i vjetrovke jer nema vjetra, sunce pići li ga pići. Staza postupno, svakim korakom, postaje sve strmija. Služim se lijevom rukom za oslanjanje, a u desnoj imam štap radi dodatnog osiguranja. Kamenje, korijenje, uspon preko trulih stabala na stazi, većih ili manjih grana, sve veća strmina i stalani usponi. Na pola uspona Mladen mi savjetuje da ostavim štap koji mi služi kao oslonac. Onaj štap koji mi služi kao vodilja već odavno sam napustio. Ostavljam svoje štapove uz stazu, no sljedeći put stavit ću ih na ruksak da ih na povratku ne moram tražiti.

Sve je više kamenja, krećem se uz stijene držeći se Zubima za zrak i rukama za izbočine. Provlačim se kroz kamene procijepi uz Mladenovo navođenje i podršku, podižem se na

BOŽO POMER

Mladen i Željko traže hvatišta u stijeni

nekim mjestima uz njegovu dizalica-podršku, i rukama i nogama. Na jednomu mjestu okrznuh glavu. Hodam po rubu, čvrsto se držeći za stijenu (poslije mi rekoše bolje da nisam vidio gdje sam bio). Idemo dalje, gore, samo naprijed, nema odustajanja, previše je toga ispod mene, svakim sam korakom bliže vrhu, motiva mi ne nedostaje. Teren je, kratko i jasno, kamenjar i stijene, ali može se kada se ima ovakvu planinarsko prijateljsku podršku i pomoći. Koliko još ima do vrha? Bož uvjek odgovara još samo malo pa aj ga ti znaj koliko je to. Srećom po mene, nosorog u meni ima snage pa unatoč sveprisutnom kamenjaru Mladen i ja napredujemo.

I konačno, u Božinom glasu, dok izgovara »još samo malo«, osjetih onaj prizvuk da je vrh tu. I bi tako. Istina, nije bilo lako, ni meni, a pogotovo ne Mladenu koji je na usponu morao paziti i na sebe i na mene. Da mi je znati tko je i po čemu vrhu dao ime, jer na taj vrh klobila nikako ne može, osim ako joj je Pegaz tata.

Kobiljak je zapravo kamenit greben obrastao gustom šumom. Uzdiže se nad južnim rubom Ličkog polja iznad ponora rječice Ličanke i sela Potkobiljaka. Na vrhu smo uživali sunčajući se kao gušteri na suncu bez vjetra i guštajući uspješan uspon na vrh ispod kojeg prolaze tunel Lič – Tribalj koji odvodi vodu iz jezera Bajer do hidroelektrane u Triblju i željeznički tunel na pruzi Karlovac – Rijeka (dug 522 m). Na vrhu je metalni tuljac s upisnom knjigom, a u kamen ugrađen

Na Kobiljaku - zadovoljstvo na vrhu

žig. Pogled je moguć samo na naselja Lič i Fužine te na vrhove Bitoraj i Viševicu.

Znak za povratak zapravo su dali mobiteli obojice mojih pratitelja. Čim smo se smjestili na vrh počeli su zvoniti. Nakon fotografiranja i utiskivanja žiga u dnevnik počinjemo sa silaskom. Mladen je odmah izvadio zaštitnu kacigu za moju glavu. Bez nje bih prilikom spuštanja dvaput bio odličan markacist. Uz Mladenov oslonac počinjem sa spuštanjem. Stalan Božin telefonski razgovor s osobom suprotnog spola bio mi je zvučno navođenje, makar se raznježio kao sveže pekmez. Silaz je duplo zahtjevniji od uspona. Još kada se uzme u obzir kamenjarsko-stjenoviti teren - još i više. No iziskustva znam da treba samo krenuti i onda to ide. Mladen je odličan, čvrst je i stabilan, nastojim se stopostotno pridržavati njegovih uputa.

Ubrzo dolazimo do mjesta gdje se spuštanje nastavlja natraške. Okrećem se nosom prema stijeni i držeći se uporišta na tri točke spuštam nogu dolje u prazno, pa nakon spuštanja drugu

nogu, i tako redom, od točke do točke. Božo ide naprijed i savjetuje gdje je mrvicu lakši spust. Pa onda uz Mladenove upute i oslonac slijedi dionica spuštanja, pa opet unatraške, držim se i rukama za stijenu i zubima za zrak. Spust nije lak, ali postupno ide. Na jednom mjestu čekam da njih dvojica utvrde kuda je bolje jer, naravno, idemo brikom s obzirom na to da ne vide marku. Na pola silaza tražimo moje štapove. Slijedi zavojiti dio, cik-cak. Korijenja i kamenja ima za izvoz u EU. Božo najavljuje vlaku, znam da je blizu kraj ovakvom kamenjaru. Strmina, nagib, stalno treba biti na oprezu, držati ravnotežu, ali ide. I konačno smo na vodoravnoj, istina bog, nagnutoj stazi, ali to u usporedbi s onim što smo othodali za mene je prava autocesta. Primjerno tome, Božo preuzima štap za vođenje te krećemo u trećoj brzini. Gojzerica napokon staje na cestu te smo ubrzo kod naše Toyote. Nakon preobuvanja i preodjevanja krećemo put Zagreba. Put do Zagreba protekao je bez neprilika te se sretni i zadovoljni rastajemo do nekog sljedećeg izleta.

Viševici pod bijele skute

Na Viševici prošle zime

Laura Jurin, Crikvenica

Rano zimsko jutro na snenom morskom žalu. Sunce proviruje, boje se bude. Nestvaran trenutak između sna i života. A onda blještavilo, sjaj, eksplozija boja. Sunce koje život znači. Toplina u oku, jasne, tople boje posvuda uokolo. Bijela čipka od stijenja na morskom plavetnilu. Bezbroj malih sunaca smiješi se na površini mora. Mali dijamanti, suncem izbrušeni. Priroda se u svojoj raskoši i ljepoti danas »urotila« za nas.

Pozdravljamo more, danas je naša ljubav planina. Viševica. Tradicionalni, ove godine 23. zimski uspon na njezin vrh, u organizaciji PD-a Strilež iz Crikvenice. Veselimo se susretu

sa svojom Viševicom. Veselimo se susretu s dragim ljudima, priateljima iz brojnih planinarskih društava, koji već godinama s nama dijele ljubav prema prirodi, ljudima i toj prekrasnoj, ponosnoj planini. Povlašteni su oni koji su u subotu pripremali stazu, tiho kročili netaknutom šumom, budili usnulu planinu, utirali put pod njene bijele skute.

Sve uvijek započinje i završava u Vagabundinoj kolibi. Dobrodošlicu kojom smo dočekani nesobično dijelimo našim gostima. A oni pristižu autobusima, automobilima, dobro raspoloženi, sa svih strana. Toplina šalice čaja miješa se s toplim pozdravima. Piće dobrodošlice, stisak ruke i

Ulazak u šumu, početak uspona

ELMA ĐUJČ

osmijeh za svakog sudionika pohoda. Dobro nam došli, dragi prijatelji!

Krećemo svi zajedno u prelijepo svježe jutro, praćeni suncem i dobrim raspoloženjem. Ubrzo skrećemo na šumsku cestu koja nas dovodi do početka planinarske staze. Ulazimo u bukovu šumu i započinjemo s usponom. Dok snijeg škripi pod nogama, misli lete daleko, daleko izvan granica našeg postojanja, tamo gdje je sve započelo. Naša je Viševica dio liburnijskoga gorskog lanca, područja karbonatnoga krasa, građenog od dolomitiziranih vapnenaca iz mezozoika. Krasi je većinom bukova šuma, a oko travnatog vrha raste endemsко grmlje. Novijim istraživanjima biljnog svijeta ove ljepotice, na području od vrha pa do Vinodola pronađeno je 1679 vrsta biljaka, što je po raznolikosti flore treće najbogatije područje u Hrvatskoj – nakon Velebita i Biokova.

Staza nas vodi na šumsku vlaku. Svuda uokolo šuma bukve i javora, tišina i bjelina. A oko nas nestvaran, začaran svijet. Snijegom i ledom okićene grane, kao najljepša istkana čipka na nebeskom plavetnilu. Zlatna kugla dići se na

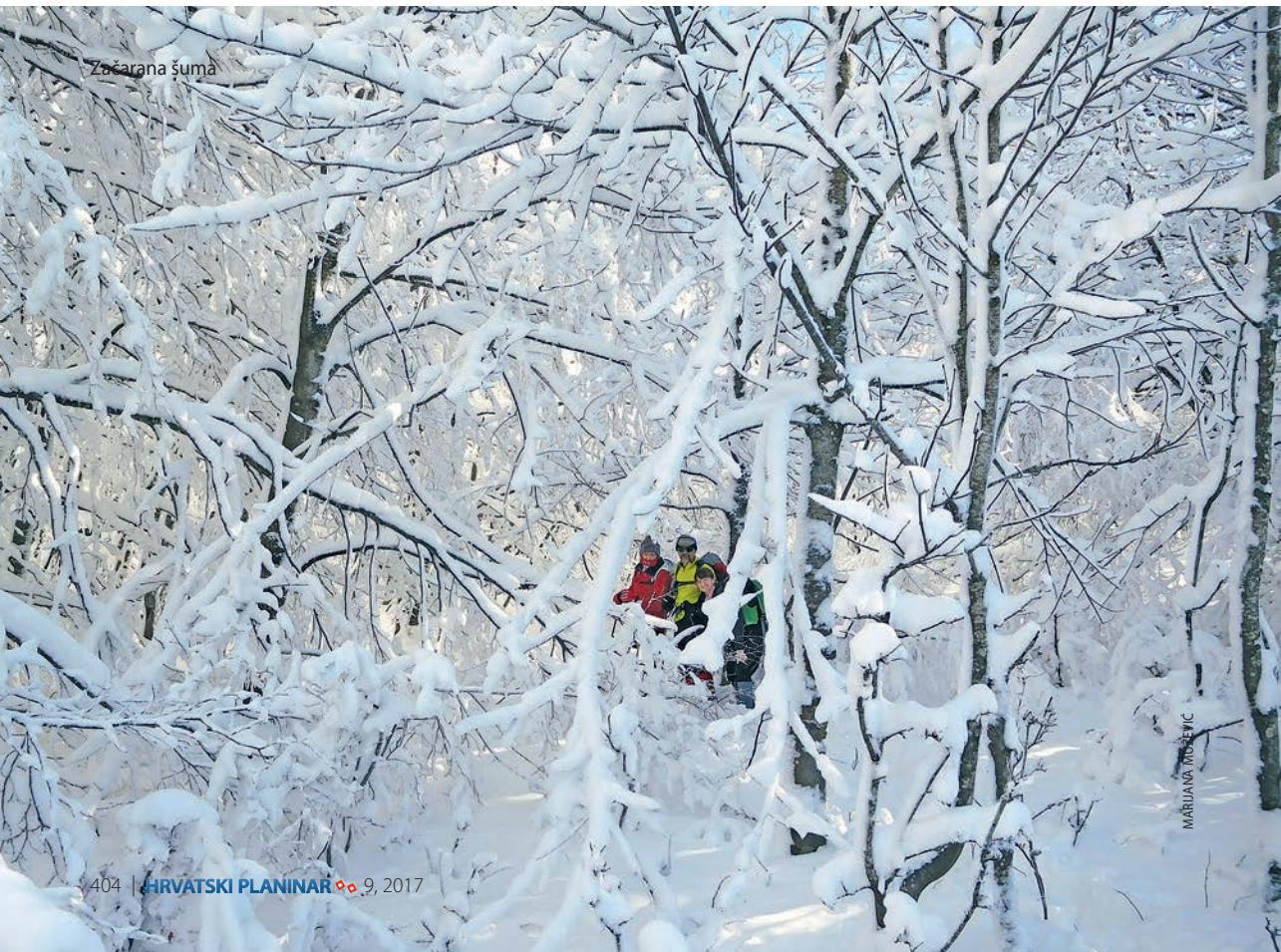
nebu. Blješti bezbroj malih dijamana razasutih po snježnoj bjelini. Priroda se u svojoj raskoši i ljepoti još jednom danas »urotila« za nas.

Ponovno izlazimo na šumski put. Polagano se uspinjemo, a onda odjednom nailazimo na tople boje. Bukve, javor i jele nadmeću se u ljepoti i kićenosti. Zima je, ali nakratko kao da nam se nasmiješilo proljeće među granama. Šuma je rijeka, otvara se vidik na Zagradski vrh, more, otoke...

Ubrzo stižemo do raskrižja putova. Desno vodi markacija prema Striležu, ravno pored neprešnog izvora Plavuša također na vrh. Staza nas vodi lijevo, uspinjemo se strmijom dionicom, ali je zbog dijela pokrivenog ledom na jednom mjestu obilazimo pa po hrptu sigurno stižemo na vrh Viševice.

Viševica, 1428 metara visoka ljepotica. Stojimo na najljepšem vrhuncu Gorskoga kotara. Vidik je neopisiv, seže unedogled. Svojom visinom i položajem ovaj vrh omogućava nesmetan vidik na sve strane, na sve planine i vrhove uokolo, dokle dopire pogled, sve tamo do pomalo mutnih Alpa u daljini.

Začarana šuma

MARIJANA MUDRČIĆ

JOSIP GRŠKOVIĆ

Viševica, 1428 metara visoka ljepotica. Stojimo na najljepšem vrhuncu Gorskoga kotara. Vidik je neopisiv, seže unedogled. Svojom visinom i položajem ovaj vrh omogućava nesmetan vidik na sve strane, na sve planine i vrhove uokolo dokle dopire pogled, sve do pomalo mutnih Alpa u daljini

A tek na jug! Od tog vidika zastaje dah. Vidi se Kvarnerski zaljev sa svim svojim otocima, a iza njih plavi beskraj koji se na horizontu stapa s nebom. Vidi se Senjski kanal sa svojim otocima i još dalje, dalje...

Na vrhu se ne zadržavamo predugo, hladno je. Zadovoljni lijepim usponom i još ljepšim vidicima spuštamo se prema ishodištu i kraju svoga puta. Posljednji planinar odlazi. U planinu se uvlači mir i spokoj. Pred nama je toplina Vagabundine kolibe, a iza nas Viševica pod mjesecевим sjajem, prelijepa, čarobna, naša.

Ostavljamo je njezinim tajnama i snovima, a sa sobom nosimo najljepše dojmove i uspomene na današnji dan. Pridružite nam se na našem 24. Zimskom usponu na Viševicu. Dobro nam došli!

ELMA ĐUJČ

Planinari na vrhu Viševice

Ponovno otvorena planinarska kuća Žbevnica

U subotu 17. lipnja u nazočnosti 80-ak planinara iz cijele Istre svečano je otvorena obnovljena planinarska kuća Žbevnica. Nalazi se na visini od 851 metra, na južnoj padini Žbevnice, usred lijepе borove šume s klupama za odmor i izvorom ponad kuće. Kućom upravlja HPD Planik iz Umaga.

Predsjednica HPD-a Planik Žužana Dušanić podsjetila je u svom govoru da je kuća izgrađena 1996. i da je nakon dvadesetak godina korištenja bila nužna njezina legalizacija i temeljita obnova. U obnovu kuće uloženo je oko 120.000 kuna, od čega su dvije trećine uštedevina planinarskog društva, a ostatak donacije HPS-a, Istarske županije, gradova i općina sjeverne Istre te planinara pojedinaca. Zapaženu su pomoći pružile i razne tvrtke donacijama materijala i namještaja. Predsjednica se posebno zahvalila Svetislavu Dušaniću, koji je vodio sve aktivnosti u vezi s legalizacijom i obnovom kuće. Uz doprinos ostalih planinara, ponajprije članova podružnica Umag i Buzet te Robija Jermaniša, uloženo je ukupno oko 4000 sati volonterskog rada na uređenju interijera i okoliša kuće. Zahvalu zasluguje i planinarka Elizabeta Bistrović, koja se godinama skrbi o cvjetnim ukrasima oko kuće i okolišu.

Dojen buzetskih planinara Silvano Komar uručio je predsjednici Društva vlastiti rad, maketu planinarske kuće. Pročelnik HGSS Stanice Pula Mladen Nikšić podsjetio je na osnutak te stanice u planinarskoj kući Žbevnica, koja je ujedno obavještajna točka HGSS-a.

DARKO KALAC

Novi predsjednik Istarskog planinarskog saveza Goran Šepić darovao je »Planinarski vodič po hrvatskim planinama«, da bude na pomoći svim posjetiteljima ove kuće i istarskih planina. Vladimir Rojnić zahvalio je uime HPS-a i HPD-u Planik na izvanrednom trudu i uspješnoj obnovi kuće.

Vrh Žbevnica (1014 m) jedinstven je po prekrasnim vidicima, a poslije Vojaka najomiljeniji je istarski planinski vrh. Ponovnim otvaranjem planinarske kuće brojni će domaći i inozemni planinari opet imati mjesto za susret i predah te sigurno utočište u slučaju nevremena.

Vladimir Rojnić

DARKO KALAC

Svečano otvorene nove planinarske kuće pod Žbevnicom na Čičariji

Obnovljena staza Malenica pokraj Grdosela u Istri

Šezdesetak se planinara iz cijele Istre, riječkog zaleđa te drugih izletnika-namjernika 21. lipnja popodne pridružilo pješačenju organiziranom u povodu otvaranja staze Malenica pokraj Grdosela. Bio je to i završni čin u projektu »Prošećimo Malenicom, prošećimo atrakcijom na dohvat ruke!« koji je ostvario PD Pazinka uz finansijsku potporu Zaklade za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva u okviru decentraliziranog modela financiranja Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva.

Predsjednica Društva Patricija Jedrejčić u prigodnom je govoru na otvaranju staze okupljene upoznala s tijekom radova na stazi, koji su bili građevinski i tehnički zahtjevni zbog nepristupačnog terena. Istaknula je kako je najveći zahvat bio izgradnja mosta, pri čemu je trebala i pomoći traktora. Bilo je također teško probijati put kroz šikaru, kako bi se most mogao montirati na stazi. Uz planinare, pomoći u gradnji pružili su i mještani Grdosela. Toplim pljeskom okupljeni su pozdravili planinare koji su sudjelovali u gradnji mosta. Idejni koncept mosta napravio je Alberto Jedrejčić, inače stolar, a u radu su sudjelovali Dinko Gubić, Janko Madruša, Branko Mišon, Dušan Pačelat, Elvis Smilović, Vedran Škof, Robert Juričić, koji je ujedno i osporovao pristupni put za dopremu drvene građe za most, te Vladimir Finderle, koji je vodio radove na označavanju staze i čitav projekt. Osim tih radova, staza je na

ANTON FINDERLE

Prelazak preko obnovljenog mosta

kritičnim mjestima dodatno ukopana i proširena te osigurana užetom.

Pomoći pri dovozu materijala do staze po teško dostupnom terenu pružio je Goran Juričić. Za dobru prohodnost staze pobrinuo se Zorko Ladavac. Prvi put je staza uređivana prije točno dvadeset godina – 1997., kada su pazinski planinari označili i očistili put do utvrde Zelengrada koju mještani zovu Stari Grad. Poslije su Izviđački odred Huhober iz Grdosela 2008., a pogotovo sudionici međunarodnoga volonterskoga kampa 2009., uredili stazu, postavili informativne ploče, napravili ljljačke i izgradili mostiće u samom

Sudionici pohoda po obnovljenoj stazi Malenici u Istri

ANTON FINDERLE

kanjonu. Tako je vraćen sjaj jednoj od najljepših istarskih staza, nazvanoj zbog svog bujnog zelenila istarskom Amazonom. Prije nekoliko godina staza je uvrštena u Registar planinarskih putova HPS-a te se GPS tragovi o njoj mogu naći na webu pazinskog planinarskog društva i HPS-a.

Nakon dvosatnog pješačenja do srednjovjekovne utrde Zelengrada, koja je napuštena u 18. stoljeću, planinari su se divili zanimljivim vidicima i kanjonu Butonige. Vratili su se istim putom u Grdoselo, gdje ih je čekala zakuska te su nastavili provoditi ugodnu ljetnu večer uz druženje.

Anton Finderle

Planinarska obilaznica »Abeceda hrvatskih vrhova«

Na dan HPD-a Zagreb-Matica, 24. rujna, a u povodu obilježavanja 70 godina od osnutka toga planinarskog društva, bit će svečano otvorena nova atraktivna planinarska obilaznica »Abeceda hrvatskih vrhova«.

Ona pred planinare koji uživaju u obilasku vrhova i skupljanju žigova postavlja poseban izazov – prikupiti žigove vrhova hrvatskih planina čija imena počinju svim slovima hrvatske abecede – od A do Ž. Planinarski znalci odmah će primijetiti da to nije moguće jer Hrvatska nema vrhove čija imena počinju slovima Đ, DŽ, E, NJ i U. Taj su problem autori obilaznice, a to su dr. Ivor Altaras Penda i Gordana Jevtić, riješili tako da su za ta specifična slova unaprijed izabrali vrhove koji su obvezne kontrolne točke obilaznice, a povezani su s HPD-om Zagreb-Matica (npr. tako što društvo održava prilazne puteve prema tim vrhovima ili su sastavni dio drugih obilaznica o kojima skribi to društvo) ili su važni na nacionalnoj razini. Za sva ostala slova iz naše abecede (njih 25) planinar obilaznik sám bira na koje će se vrhove uspeti.

IVOR ALTARA'S PENDA

Značka planinarske obilaznice »Abeceda hrvatskih vrhova«

DNEVNIK PLANNARSKE OBILAZNICE

ABECEDA HRVATSKIH VRHOVA

utemeljene povodom obilježavanja 70 godina osnutka
HPD "Zagreb - Matica"

Dnevnik obilaznice tiskan je u boji, na kvalitetnom papiru, a sastoji se od uvodnog dijela u kojem se planinarima obraćaju autori i predsjednik Društva. U dnevniku se također nalazi kratak povjesni osvrt na djelovanje HPD-a Zagreb-Matica te pravila obilaznice. Dnevnik sadrži i reljefnu kartu Republike Hrvatske kao i jednu lijepu pjesmu. Koju? Otkrit će u obilaznici! U drugom su dijelu obilaznice za svako pojedino slovo ponuđeni vrhovi koji se mogu posjetiti, ali planinar može odabrati i neki drugi hrvatski vrh pod uvjetom da njegovo ime počinje zadanim slovom.

Novitet je ove obilaznice da je u dnevniku ostavljen prostor za upisivanje dojmova s izleta jer autori žele da dnevnik postane i svojevrstan spomenar izleta koje je planinar poduzeo.

Budući da dnevnik ima čak 76 stranica A6 formata, možemo reći da je to prava mala planinarska knjižica kojoj je cilj potaknuti planinare i ljubitelje prirode da odu u prirodu i još bolje upoznaju svu raznolikost ljepota hrvatskih planina. Svatko tko uspije obići sve tražene kontrolne točke bit će upisan u spomen-knjigu obilaznice koja će se voditi u pisanom i elektroničkom obliku, a bit će mu dodijeljena i lijepa prigodna značka.

Dnevnik obilaznice »Abeceda hrvatskih vrhova« može se nabaviti u poslovnici HPD-a Zagreb-Matica, Petrićeva 4, 10000 Zagreb u uredovno vrijeme (svaki radni dan od 18:30 do 20:30), a može se naručiti i kod autora obilaznice Ivora Altara Pende (091/50-39-265, ivor.altaras@zg.ht.hr).

Ivor Altaras Penda

Knjiga »Želim dotaknuti nebo« Mateja Perkova

Mnogi se planinari dive Mateju Perkovu, trenutačno jednom od naših najpoznatijih visokogoraca, ali i plodnom putopiscu. Željno se iščekuju njegovi uvijek uzbudljivi putopisi, dok će drugi reći da svojim stilom mlađim planinarima šalje pogrešnu poruku. Što god mislili, jasno je da Matej slijedi vlastiti put, pri čemu je vrlo svjestan opasnosti kojima se izlaže pa planinama pristupa s velikim strahopoštovanjem i divljenjem. Strepnja i preispitivanje samoga sebe mogu se prepoznati iz razgovora s njim prije odlaska. Iz njegovih se putovanja može iščitati i da se ništa ne postiže preko noći, da se do uspjeha dolazi postupno, bez preskakanja bitnih stepenica, a što je cilj teže dostupan, to je slade njegovo dosiranje.

Zato knjigu »Želim dotaknuti nebo« smatram vrlo vrijednim djelom, koje nadilazi okvire uobičajenih zbirki putopisa. To je ponajprije edukativno štivo o snazi ljudske volje, o balansu strasti i racionalnosti, o poštovanju i odgovornosti prema prirodi, ali i prema samome sebi. Stoga publika te knjige nikako ne bi trebali biti samo planinari, nego znatno šira javnost, koja je u velikoj mjeri zaboravila kolika se snaga nalazi u čovjekovim snovima, u hrabrosti koja je potrebna za njihovo ostvarenje.

Matejeve putopise ne možemo potpuno razumjeti bez jednog bitnog predznanja, a to je široko obrazovanje na polju punka, i to u teoriji i praksi. Tko nije punim plućima udahnuo Ramonese i njihovu glavnu poruku jednostavnosti i dostupnosti života, taj neće shvatiti kako je moguće s oskudnim financijama i bez široke potpore ostvarivati takve planinarske uspjehe. Doista, kad Matej opisuje prikupljanje novca za putovanja radom preko ljeta i na predavanjima, kad govori o spavanju na kolodvorima i pod nadstrešnicama, kad opisuje svoja vilinska putovanja s Amazonkama i drugim mitskim bićima, kroz te riječi odjekuju nebrojeni punk koncerti, svi oni fanzini i tisuću puta presmijljene kazete. Razumijemo li to, sasvim nam logičnim postaje pojava lika u izbljedjeloj majici benda Total Chaos ispred planinarskog skloništa na visini iznad 3000 metara, u potpunom kontrastu s *dress codeom* vrhunski opremljenih planinara.

U zaključnom poglavljtu knjige, intervjuju Filipa Zača s Matejem, nailazimo na sljedeću misao: »Gledam svijet oko sebe i pitam se koliko je tih ljudi izgubilo dodir sa stvarnošću u nekom segmentu svog života? Ponekad se pitam gubim li ga i ja. Smatram da sam realna, ali strastvena osoba romantične duše i zato moje ideje i djela ljudima djeluju suludo. Svakoga dana imam osjećaj da balansiram između realnog života i romantičnih snova i pitam se je li vrijedno truda i žrtve sve što radim u visokogorstvu. Ponekad me strah da ne bih

trebao raditi ovo što radim.« Kao odgovor na te dvojbe odjekuju riječi velikoga moreplovca Jože Horvata: »Sami smo izabrali način svog postojanja i ako nam negdje odzvoni u jednoj takvoj noći, znajte da nismo uzalud živjeli, niti smo uzalud izazivali sudbinu!«

Sam naslov manifestno iznosi sve ono bitno u njegovu odnosu s planinama. Ta zbirka visokogorskih putopisa nadogradnja je i logičan nastavak njegova prvijenca »Planinarenje je način izražavanja«. Dok nas je u prvoj knjizi Matej vodio planinama Hrvatske, sad nam iškusan planinar govori o visokim gorama. Riječ je o njegovu odnosu prema planinama, rekao bih o stapanju čovjeka u cjelinu s planinom.

Četiri poglavљa posvećena su njegovu omiljenom masivu Monte Rosi, koji je obišao uzduž i poprijeko, osim švicarskog dijela. Opisani su i usponi na Visoke Tatre, Dolomite, Julisce i Kamniške Alpe, Prenj i Grosser Hafner. Posebno mjesto u knjizi zauzima ekspedicija na Kavkaz, koja je uvrštena naknadno. Svim tim usponima zajednički je Matejev originalan pristup. On na planine kreće s podnožja, laganim korakom stremeći vrhuncima. Mnogima je takav pristup u najmanju ruku neobičan jer time mnogo snage troši samo da bi došao do baznih logora. Međutim, Matej je u tome vrlo strog te na više mesta naglašava kako samo tako čovjek može na pravi način doživjeti planinu i uspostaviti potpunu vezu s njom. Matej ne gazi planine, ne zabija zastavu na vrhove. Nema tu osvajanja vrhova, već je odnos planinara s planinom upravo obrnut. On polagano ulazi u planinu, stapa se s njom, druži se s njom, sinkronizira svoj dah i ritam svojih koraka s ritmom planine. Ponekad su vremenske prilike nepovoljne. Planina tad postaje nepristupačna, što također treba znati poštovati, bez ljutnje, bez osjećaja poraza. Nema tu nikakva natjecanja, ponajmanje s planinom ili samim sobom. Veličina čovjeka očituje se i u odustajanju od zacrtanog cilja. I to nas uči da si ne trebamo prestrogo zacrtavati ciljeve jer je njihova dostupnost često iznad naših mogućnosti, a to je normalan dio svakog života. U putopisima nailazimo na radost zbog odlaska u planinu, strah i strepnju pred teško dostupnim vrhuncima, dvojbe, stalno samopropitivanje, ukratko, strastvenu ljubav prema životu. I sveprožimajuću poruku da planinski vrhunci nisu nešto daleko, nedostizno; oni su tu, zapravo svuda su oko nas, u različitim oblicima. Oni mirno čekaju u ravnodušnosti svoga kamenitog dostojaštva. Na nama je da procijenimo svoje mogućnosti, ohrabrimo se, zagrlimo ono najbolje što imamo i ne ispuštamo to iz ruku. Šibenski band Nula na jednom je od svojih albuma istaknuo parolu: »Za slobodu se isplati boriti pod svaku cijenu. Pod cijenu života.« Čitavu ovu zbirku putopisa zato čitam i kao alegoriju života – surrogat, ali prekrasnog, najboljeg i jedinog koji imamo.

Nikola Biliškov

IN MEMORIAM

Antun Filipčić - Filac

Zagreb, 29. 9. 1940. – Pula, 13. 6. 2017.

Dana 13. lipnja u 77. godini iznenada je preminuo Antun Filipčić, jedan od utemeljitelja planinarskog društva Glas Istre, gorske službe spašavanja, a posebno istarskog alpinizma, ujedno planinarska legenda. Kao osnivač alpinističkog odsjeka PD-a Glas Istre bio je dugi niz godina njegova okosnica i pokretač. Odgojio je brojne generacije istarskih alpinista, danas vršnih penjača i daljnjih promotorova tog sporta. Bio je vođa prve i zasad jedine istarske himalajske ekspedicije koja se 1990. popela na vrh Pisang Peak (6091 m) u Nepalu. Na toj je ekspediciji sudjelovalo 14 sudionika.

Njegov je životni put bio iznimno raznovrstan. Rođen je u Zagrebu 1940., a godinama je vodio tvornicu u Nigeriji radeći kao tehnolog. Filac, kako su ga prijatelji uvijek zvali, počeo je planinariti u rodnom Zagrebu još kao mlađ 16-godišnji srednjoškolac. Ispočetka je, od 1956., bio član PD-a Risnjak, a od 1958. PDS-a Velebit. Još je 1963. s Davorom Ribarovićem ispenjao Brankov smjer na Kleku, najteži smjer u Hrvatskoj, i time unio revolucionarne metode u moderno penjanje.

Filac je bio omiljen instruktor na mnogim ledenjačkim tečajevima u organizaciji Komisije za alpinizam

Antun Filipčić

PSH, od Chamonixa do Grossglocknera. Svestran i otvorena duha, osim što se bavio planinarstvom i alpinizmom, bio je i vrstan instruktor skijanja i jedrenja, kao i radioamater. U svojoj bogatoj planinarskoj karijeri bio je kao rijetko tko aktivan i na ostalim poljima u planinarskoj organizaciji. Istaknuo se kao alpinist, speleolog, alpinistički instruktor, instruktor GSS-a i suosnivač vodičke službe HPS-a. Bio je, među ostalim, pročelnik Alpinističkog odsjeka PDS-a Velebit 1962. i 1966./7, pročelnik Speleološkog odsjeka PDS-a Velebit 1963. – 1965., a 1968. i 1969. obnašao je dužnost predsjednika PDS-a Velebit. Svoj spašavateljski život Filac je započeo u HGSS Stanici Zagreb, bio njezin istaknut član do sredine osamdesetih godina, tj. više od trideset godina, i u njoj dao cijeloga sebe u bezbrojnim dežurstvima na Sljemenu i brojnim teškim akcijama spašavanja. Osobit je doprinos dao i kao pročelnik Komisije za GSS Planinarskog saveza Hrvatske od 1966. do 1968. te kao član Izvršnog odbora Hrvatskog planinarskog saveza od 1991. do 1995. Bio je također i orijentacist (član pobjedničke ekipe na prvenstvu Jugoslavije 1963.) te sudionik alpinističko-skijaške ekspedicije u Patagoniju 1982.

U Pulu se doselio 1984., i u tom gradu pokrenuo alpinističko djelovanje i rad GSS-a. Nije došao

iz Zagreba, kako je sam u šali često znao reći, već iz Nigerije, zemlje u Africi u kojoj je radio prije dolaska u Pulu. U Puli se u to doba polako ali sigurnim koracima razvijala alpinistička scena, a za formalno osnivanje AO-a glavni poticaj dao je upravo on. Nije u Pulu stigao kao nekakav autoritet, već pun entuzijazma i volje. Zdušno je prionuo radu na osnivanju AO-a u PD-u Glas Istre te bio njegov prvi pročelnik.

Od tada je obnašao brojne dužnosti u PD-u Glas Istre te u Istarskom planinarskom savezu dajući osobit pečat svojim neuništivim entuzijazmom. Bio je i predsjednik PD-a Glas Istre 1995. – 1997., te suosnivač i prvi pročelnik GSS stanice Pula. Svi ti i ostali slični podaci lako se mogu naći na mnogim mjestima u literaturi o planinarstvu u Hrvatskoj.

Cijelo je vrijeme Domovinskog rata proveo kao dragovoljac na južnom Velebitu u sastavu Planinske satnije Velebit. U tom ratu teško su stradala dvojica njegovih sinova, i uz sve aktivnosti u GSS-u, uz skrb za napredak Stanice Pula, neizmjeran je trud, strpljenje,

roditeljsku ljubav Filac ulagao i odvajao u skrb za svoje unesrećene sinove.

Filac nije bio čovjek koji se žalio. Najteže trenutke u životu podnio je stoički, bez i jedne riječi kako mu je teško, jednostavno je prihvaćao realnost i odmah gledao kako probleme riješiti, situacije popraviti. Bio je svestran čovjek, načitan, elokventan, zahvalan sugovornik na mnogim temama, pogotovo iz povijesti, koju je volio proučavati.

Za svoj životni doprinos u hrvatskom planinarstvu još 1968. primio je Zlatni znak PSH-a, a za gorsko spašavanje sva najviša priznanja – od počasne značke priznanja GSS-PSH od kovanog srebra, zlatnog znaka HGSS-a do Plakete HGSS-a.

Hvala mu na velikoj požrtvovnosti i vedrini. Često nas je volio iznenaditi dosjetkama i idejama. Jednostavno je zatvorio prebogatu knjižnicu svoga života. Svima onima koji su ga poznavali i dijelili s njim dio puta ipak ostaju nezaboravni dani i iskustva u njegovu društvu, utisnuti u nas dok god smo ovdje.

VIJESTI

Izabrano novo vodstvo Istarskoga planinarskog saveza

Novi je predsjednik Istarskoga planinarskog saveza Goran Šepić iz umaškoga HPD-a Planik. Zamjenio je Vladimira Rojnića koji je tu funkciju uspješno obnašao posljednjih šest godina. Odlučeno je to na izbornoj skupštini Saveza održanoj 1. lipnja u dvorani Zajednice tehničke kulture u Puli. Za dopredsjednicu je izabrana Patricija Jedrejčić iz PD-a Pazinka, dok su u Upravnom odboru Milivoje Topić, Dragan Drobnjak, Goran Kos, Radojka Bajin, Loredana Šperanda, Žužana Dušanić, Vedran Kos i Mladen Nikšić. U Nadzorni odbor izabrani su Nino Rocco, Bruno Veznaver i Zoran Brajković, a u Sud časti Anica Milković Grbac, Denis Černeka i Dragica Drandić.

Savez objedinjuje osam planinarskih društava u Istri i HGSS Stanicu Pula, s ukupno 1400 planinara. Rezimirajući dva odrđena mandata, Rojnić je istaknuo da je najviše vremena i truda posvećeno Istarskom planinarskom putu (IPP). Nakon snimanja stanja izrađeni su radni zemljovid te je pružana pomoć društvima za njegovo redovito i usklađeno održavanje, tako da je danas IPP gotovo u cijelosti obnovljen. Tijekom snimanja IPP-a uočena je potreba da se svi planinarski putovi u planinskom području Istre sustavno dokumentiraju. Uz pomoć Komisije za planinarske putove

HPS-a snimljeni su GNSS zapisi i svi putovi uključeni su u Registar planinarskih putova HPS-a. Kao prirodan nastavak tih aktivnosti izdan je u suradnji s HGSS-om Turističko-planinarski zemljovid »Čićarija« mjerila 1:25 000, a nedavno je izdan i zemljovid IPP-a mjerila 1:50 000. Te su aktivnosti bile poticaj društvima da se obnove i urede trase brojnih planinarskih putova u istarskim planinama, naveo je među ostalim Rojnić.

Vladimir Rojnić podnosi izvješće na Skupštini IPS-a

Dosadašnji i novi predsjednik IPS-a – Vladimir Rojnić i Goran Šepić

Među smjernicama za daljnji rad Saveza novi predsjednik Šepić naglasio je trajnu pomoć društima u održavanju IPP-a te pomoći planinarima pri njegovu obilasku. Velika je potreba otvaranje planinarskog objekta na južnom grebenu Učke (Prodolu), u suradnji s Parkom prirode Učka. Planira se tiskanje drugog, ažuriranog izdanja Vodiča i dnevnika IPP-a te dovršenje i tiskanje monografije »140 godina planinarstva u Istri« kao i drugih planinarskih publikacija. Nastaviti će se s edukacijom markacista te ospozobljavanjem instruktorskoga kadra i edukacijom planinara. Posebna će se pozornost posvetiti radu s djecom i mladima. Tu su pozvani naročito planinari iz odgojnih struka, spremni dragovoljno pridonositi svojim radom, idejama i iskustvom. Radi se o obnovi planinarskog duha u društvima, uz isticanje planinarske etike i ljubavi prema prirodi, koji uključuju volonterstvo i međusobno pomaganje radi očuvanja naslijedene planinarske baštine, naglasio je Šepić.

Priznanje starom i čestitke novom vodstvu IPS-a uputili su predsjednik PD-a Opatija Boris Božić, predsjednik PD-a Lisina iz Matulja Robert Koprivnjak, predstavnik SPV Istra Sergio Težak, bivši predsjednik IPS-a Darko Lukšić i počasni član IPS-a Milivoje Topić. Nakon radnog dijela Skupštine slijedilo je druženje uz domjenak u restoranu »Markat«.

Jasna Orlić

Slovenski i hrvatski planinari zajedno na Velebitu

Planinarski klub Ivanec organizirao je u nedjelju 11. lipnja društveni izlet na sjeverni Velebit Premužićevom stazom od Zavižana do Alana. To je po mnogima jedna od najljepših planinarskih staza u Hrvatskoj, ali i u Europi. Izlet je ostvaren na temelju dogovorene suradnje između PK-a Ivanec i PD-a Ljutomer. Našem

Dugačka kolona hrvatskih i slovenskih planinara na Premužićevoj stazi

pozivu odazvala su se čak 82 člana pa se išlo dvama autobusima. U njima su bili članovi PD-a Ljutomer, PK-a Ivanec, PD-a MIV Varaždin, HPD-a Ivančica i PD-a Maribor. Svi su oni, pod vodstvom planinarskih vodiča iz PK-a Ivanec, propješačili 14,8 km, odnosno 23.000 koraka.

Tijekom planinarenja po Velebitu, po ugodnom, sunčanom, ali ne i prevrućem vremenu, uz odmore kod Rossijeva skloništa i na početku uspona na vrhove uz Premužićevu stazu, izvedeni su usponi na Gromovaču (1675 m), Krajačev kuk (1659 m) i Veliki Zavižan (1678 m), koji su i kontrolne točke Hrvatske planinarske obilaznice. Nakon pohoda planinari su nastavili s druženjem kod planinarske kuće Alan (1340 m). Sklopljena su mnoga nova prijateljstva, a kovali su se i planovi za sljedeće izlete. U večernjim je satima slijedio povratak kući preko Mrkvišta i Krasna do Otočca, a odatle do Ivanca, Varaždina i Ljutomera.

Nikola Nišević

Susret planinara željezničara na Pokljuki

Od 9. do 11. lipnja održan je na Pokljuki u Sloveniji međunarodni susret planinara željezničara. Na trodnevnom susretu, koji je organizirao PD Željezničar iz Celja, okupili su se članovi PD-a Željezničar iz Gospica (njih 25), HPD-a Željezničar iz Zagreba (cijeli autobus) te planinarska društva Lokomotiv iz Mađarske, PSD Čira Lajkovac i PSD Železničar Šid iz Srbije, željezničari iz Celja, PDŽ-a Maribor i PDŽ-a Ljubljana iz Slovenije.

Nakon prijavljivanja i smještaja u Vojarni na Pokljuki u petak, subota je bila udarni dan za planinarenje pa su se tako planinari popeli na dvotisučnjake Debelu peč (2014 m), Viševnik (2050 m) i Tosc (2275 m). U subotnoj noći okupljeni su se planinari

Gospićki planinari željezničari na Pokljuki

Zagrebački planinari željezničari na Visočici

zabavljali uza živu glazbu, a u nedjelju su susreti završeni sportskim natjecanjima. Uvjerljivo najbolje rezultate postigli su planinari iz Hrvatske, koje su zastupali Gospićani i Zagrepčani. Oni su u osam disciplina osvojili šest prvih i dva druga mesta. Najveći uspjeh postigli su u povlačenju konopca; nastupili su s dvije momčadi koje su se našle u finalu. Drugi su bili »željezničari« iz Slovenije, s jednim prvim, četirima drugima i dvama trećim mjestima, treći Mađari, a četvrta je bila Srbija.

Nakon nedjeljnog ručka organizirana je svečanost dodjele priznanja, a gostujuća društva darivala su prigodnim darovima odlične organizatore iz Celja. Smještaj, alpski ambijent i hrana bili su na visokoj razini. Nagodinu će domaćini biti gospićki »željezničari«, koji će tom prigodom proslaviti 45. obljetnicu svog djelovanja.

Tomislav Čanić

Svečano na Visočici na Dan PD-a Željezničar iz Gospića

U subotu 1. srpnja svečano i radno obilježena je 44. obljetnica PD-a Željezničar iz Gospića, koji ima više od 150 članova i godinama je jedno od najaktivnijih i svestranijih društava u Hrvatskoj. Povrh toga što održavaju tri planinarske kuće, članovi Društva održavaju i više od 60 kilometara planinarskih putova, imaju vrlo posjećenu i dobro uređenu planinarsku obilaznicu »Lički gorski biseri« i više od 30 aktivnih i stručno dobro sposobljenih planinara. Još oko 60 članova uključuje se povremeno u društvene aktivnosti, a isto toliko ima potpomažućih članova, kojima je čest biti članovima te planinarske udruge premda ne idu često na izlete.

Radni dio obilježavanja Dana društva počeo je u ranim jutarnjim satima na kraju zaselka Rizvanuše, gdje se najprije okupilo 50 planinara. Poslije uvodne riječi predsjednika PD-a Željezničar Milana Klobučara

oni su se uputili na 119. tradicionalni Uspon planinara Gospića na Visočicu. Sat vremena poslije došlo je još toliko planinara iz udaljenijih krajeva Hrvatske, a najbrojniji su bili članovi HPD-a Ante Bedalov iz Kaštel Kambelovca (24) i zagrebačkog Željezničara (18). Uspon na vrh trajao je četiri sata, a silazak oko tri. Najviše su »guštali« Kaštelani, koji su se zadržali na vrhu oko dva sata.

Na svečani dio, koji su gospićki planinari organizirali u objektu HEP-a u Rizvanuši, pristizalo se u poslijepodnevним satima. Tamo je izmorenje planinare čekao ukusan i kvalitetan lovački gulaš te među planinarima omiljeno Velebitsko pivo. Završni dio svečanosti obilježavanja obljetnice društva otvorio je njegov predsjednik Milan Klobučar, a nakon toga je 12 gospičkih planinara primilo priznanja Hrvatskoga planinarskog saveza. Zlatni znak HPS-a dobio je Milan Klobučar, srebrni Josip Brožićević, Ivana Butorac Galac, Milan Špoljarić i Nikola Milinković, a brončani Mile Milković, Eduard Fajdić, Nikolina Milinković, Karlo Jelinčić, Edita Klobučar, Marija Pavelić i Vlatko Rudelić. Uručujući odličja HPS-a zaslužnim planinarama, predsjednik Komisije za priznanja i odlikovanja te dugogodišnji predsjednik društva Tomislav Čanić naglasio je da to nisu odličja koja se dodjeljuju članovima planinarske organizacije prema godinama članstva ili formalno, već članovima koji su svojim radom i aktivnostima pridonijeli razvoju i napretku društva kao dužnosnici ili kao sudionici radnih akcija na obnavljaju objekata, markacisti, vodiči, članovi HGSS-a i slično.

Zabavljanje planinara trajalo je do duboko u noć uz zabavnu glazbu, a uz domaće organizatore prednjačili su planinarski prijatelji iz Kaštel Kambelovca s lipim dalmatinskim pismama. Desetero predstavnika gostujućih društava dobilo je priznanja za sudjelovanje na pohodu i u proslavi Dana Željezničara.

Tomislav Čanić

S planinarenja na regatu

Kako bi uveličali 14. regatu »Prvog ličkog veslačkog kluba« iz Perušića, članovi HPD-a Željezničar iz Gospića, podružnice Perušić organizirali su 24. lipnja na neobičan način redovni uspon »Četiri godišnja doba na Metlaču«. Unatoč velikoj vrućini krenuli su točno u podne i usput proširili pohod na susjedni vrh Sklopaču. Odatle su slijedili obilježen planinarski put do Čojluka na rijeci Lici, gdje se održavala regata. Na nju su s planine stigli netom prije početka. Bilo je još vremena da se okrijepi i ručaju izvrsno pripremljen lovački gulaš i grah, kojim su ih počastili vrijedni organizatori regate.

Iako je sama regata vrijedna pozornosti stanovništva perušičkoga i susjednoga kraja, prava je šteta što nije bilo više gledatelja koji bi uživali ne samo u nadmetanjima sudionika, nego i u cijelom ambijentu uz rub prekrasne šume s pogledom na najveću ličku rijeku, s glazbom i plesom u predvečernjem ugodaju uz ribarsku kuću, a da ne govorimo o ukusnim delicijama koje su organizatori besplatno ponudili svima koji su se ondje našli.

Natjecalo se u nekoliko kategorija, a slavili su Ivica Pavelić i Monika Tomljenović iz Gospića u dvosjedu

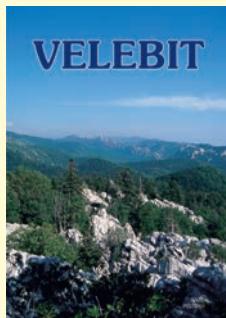

Na Metlači

mješovito i Juraj Murgić i Kruno Lepoglavec – perušičko-zagorska kombinacija u muškoj konkurenciji. Najveća se borba vodila u četverosjedu, gdje su pobjedu odnijeli domaćini u sastavu Mile Jurišić, Ivan Murgić, Stjepan Dasović i Miroslav Grabašnjak. Tom su prigodom planinari obećali uveličati i gospičku regatu na rijeci Novčici 8. srpnja.

Tomislav Čanić

PREKO 60% POPUSTA !!!

VELEBIT

Autor: Ante Pelivan

- fotomonografija
- bogato ilustrirana u boji
- format 30 x 21 cm
- 194 stranice
- tvrdi uvez

CIJENA: 190,00 kn

PTICE

Autor: Davor Krnjeta

- format 20,5 x 12 cm
- 350 fotografija u boji
- 360 stranica
- tvrdi uvez

CIJENA: 260,00 kn

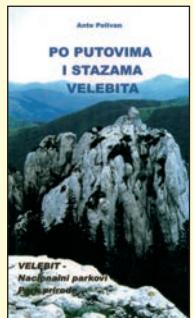

VODIĆ PO PRISTUPAČNIM ŠPILJAMA I JAMAMA U HRVATSKOJ

Autor: Vlado Božić

- bogato ilustrirani vodič
- format 21 x 12,5 cm
- 300 stranica
- tvrdi uvez

CIJENA: 210,00 kn

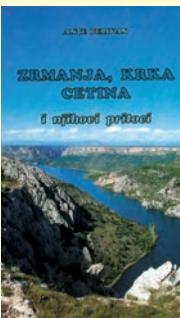

PO PUTOVIMA I STAZAMA VELEBITA

Autor: Ante Pelivan

- bogato ilustrirani vodič
- format 21 x 12,5 cm
- 240 stranica
- meki uvez

CIJENA: 60,00 kn

ZRMANJA, KRKA, CETINA i njihovi pritoci

Autor: Ante Pelivan

- bogato ilustrirani vodič s kartama
- format 21 x 12,5 cm
- 192 stranice
- meki uvez

CIJENA: 60,00 kn

Ukupna cijena za svih 5 knjiga je 780,00 kn

Sadašnja AKCIJSKA cijena je **290,00 kn**

Knjige se prodaju samo u kompletu, a ne pojedinačno. (poštارина uključena u cijenu)

EKOLOŠKI GLASNIK d.o.o.

Duga cesta III. odvojak 12, 10412 Donja Lomnica
Tel. 01/621 88 72, Fax: 01/6234-058

e-mail: ekoloski.glasnik@zg.t-com.hr
ekoloski.glasnik@gmail.com

KALENDAR AKCIJA

- 9. 9. Preko Zelova na Svilaju**
Svilaja
PD Svilaja, Sinj
- 9. 9. Pohod Dubovačkim planinarskim putom**
Karlovačko Pokuplje: Ozalj – Vodenica – Hrašće – Grdun – Završje – Kalvarija – stari grad Dubovac
PD Dubovac, Karlovac
- 10. 9. 67. Dan slavonskih planinara i obilježavanje 60 godina Slavonskoga planinarskog puta**
Psunj, Strmac
HPD Strmac, Nova Gradiška i Udruga Slavonski planinari, Osijek
- 10. 9. Dan PD-a Mrsinj, Korenica**
Korenica
PD Mrsinj, Korenica
- 10. 9. Pohod Planinarskim putom Velebitno**
Velebit
HPD Zagreb-Matica, Zagreb
- 10. 9. 4. Dani goranskih planinara**
Litorić – Topolovica – Međedi – Litorić
PD Rudač, Brod Moravice
- 16. 9. Noć spilja**
Gorski kotar, Lokve, Staza spilja
PD Špičunak, Lokve
- 16. 9. Uspon na Čubrijan**
Gomila – Zakućje – Čubrijan
HPD Čubrijan, Rašćane
- 17. 9. Tragom putopisa Julija Kempfa**
Požeška gora
HPD Sokolovac, Požega
- 17. 9. 34. Memorijalni pohod na Učku**
Učka, Medveja – Vojak, Poklon – Vojak
PD Kamenjak, Rijeka
- 23. 9. 7. Speleo-film festival**
Karlovac, stari grad Dubovac
DPIOPV Osmica, Karlovac
- 24. 9. Ćetiri godišnja doba – jesen na Metlači**
Metlača, Kaluderovac
PD Željezničar, Gospić
- 24. 9. 4. Planinarski pohod Petrićeva – Puntijarka, Dan HPD-a Zagreb-Matica**
Medvednica, Puntijarka
HPD Zagreb-Matica, Zagreb
- 24. 9. Susret planinara »Kroz vinograde i šume«**
Srednjak
HPD Sokol, Feričanci
- 24. 9. Planinarski pohod Branje grozdja 2017**
Kostelsko gorje, Pregrada – pl. kuća Kunagora
HPD Kunagora, Pregrada
- 24. 9. Ćetiri godišnja doba – jesen na Oštari**
Oštara, Gospić
PD Željezničar, Gospić
- 24. 9. Planinarski gljivarski kotlić**
Gorski kotar: pl. kuća Zamost
PD Tuhobić, Rijeka
- 24. 9. Memorijalni pohod na Vlaški grad i Sveto brdo**
Velebit
PK Split, Split
- 30. 9. Pohod crtom bojišnice**
Karlovac – Vinica – Martinčak – Karlovac
HPD Martinčak, Karlovac
- 30. 9. – 1. 10. Deseti Dani Mosoraša**
Mosor, pl. dom »Umberto Giometta«
HPD Mosor, Split
- 30. 9. – 1. 10. Dani planinara Planinarskog saveza Županije splitsko-dalmatinske**
Kamešnica, Vrdovo
PS Županije splitsko-dalmatinske, Split i PD Kočari, Glavice
- 30. 9. 8. Merz open – orijentacijsko natjecanje**
Varaždin
OK »Ivan Merz«, Zagreb
- 1. 10. Dan HPD-a Željezničar**
Samoborsko gorje, Oštrelj
HPD Željezničar, Zagreb
- 7. – 8. 10. Logorovanje na Kozjaku**
Kozjak, Marića staje
HPD Ante Bedalov, Kaštel Kambelovac
- 7. – 8. 10. 2. međunarodni Via Dinarica Day**
Vrhovi Dinarida
SPV Zagreb, Zagreb
- 7. 10. Susret planinara u Podravini – 25. kestenijada**
Bilogora, pl. kuća »Rudi Jurić«
HPD Bilo, Koprivnica
- 7. 10. Obilazak Osječkoga pješačkog puta (OPP)**
Osijek – ušće Karašice u Dravu
HPD Bršljan-Jankovac, Osijek
- 8. 10. Treći pohod Duginom planinarskom obilaznicom**
Risnjak
PD Duga, Rijeka
- 8. 10. 4. Festival pješačenja**
Pazin – Borut
PD Pazinka, Pazin
- 14. 10. Marunada**
Učka, Liganj – Lovran
PD Knežgrad, Lovran
- 14. 10. Put kleti podkalničkog kraja**
Križevci – Kalnik
PD Kalnik, Križevci
- 14. 10. Planinarska kestenijada u Petrinji**
Petrinja – Hrastovička gora
HPD Zrin, Petrinja
- 14. 10. 4. Susret planinara u sklopu 13. Bučijade**
Grabersko brdo, šuma Marča, Ivanić Grad
Društvo prijatelja prirode, Ivanić Grad
- 15. 10. Pohod Šetnicom uz Rječinu**
Trsat – mlinovi uz Rječinu – Pašački most – Lukeži – Martinovo selo – Kukuljani – izvor Rječine
HPD HP i HT Učka, Rijeka
- 15. 10. Dan PD-a Promina, Drniš**
Promina, pl. kuća Promina
PD Promina, Drniš
- 15. 10. Jesenski pohod Vinica – Martinčak**
Vinica, pl. dom »Mladen Polović«
HPD Vinica, Duga Resa
- 15. 10. Pohod Seniorskim planinarskim putom**
Samoborsko gorje
HPD Zagreb-Matica, Zagreb

IGLU ŠPORT

NAJVEĆA PONUDA PLANINARSKE OPREME

www.iglusport.hr